

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2024. gada 4. jūnijā

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2024. gada 12. jūnijā

Sēdi vada
Satversmes tiesas priekšsēdētājs Aldis Laviņš.

A. Ziemele.

Lūdzu visiem piecelties, tiesa nāk!

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties! Turpinām tiesas sēdi. Uzklaušīsim pieaicinātās personas, un kā nākamā ir Finanšu ministrija. Un Finanšu ministriju šajā tiesas sēdē pārstāv Tiešo nodokļu departamenta direktora vietnieks Andrejs Birums. Pilnvara ir iesniegta. Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies. Biruma kungs, lūdzu, aicinu sniegt viedokli Satversmes tiesai Finanšu ministrijas vārdā. Un Finanšu ministrijai ir uzdoti divi, tūlīt precizēšu, Finanšu ministrijai ir uzdoti trīs jautājumi, un aicinu visupirms sniegt atbildes uz tiesas uzdotajiem jautājumiem. Lūdzu, klausāties jūs!

A. Birums.

Godātā tiesa, paldies par iespēju paust mūsu iestādes viedokli. Pirms es vēršos pie uzdotajiem jautājumiem, gribu tikai vērst uzmanību, ka viedokli līdzīgos jautājumos mēs esam pauduši jau pirms vairāk kā četriem gadiem. Kopumā viņš nav mainījies. Un šodien es labprāt atbildu uz tiem jautājumiem, kas uzdoti ļoti precīzi. Un es tāpēc vienkārši nolasīšu jautājumus un pēc tam atbildes. Tā kā jautājumi precīzi, es viņus labāk nolasīšu.

Tātad pirmais Finanšu ministrijai uzdotais jautājums ir, vai Latvijai ir tiesības paredzēt atšķirīgu attieksmi nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piemērošanā pret OECD dalībvalstu pilsoņiem, kuri nav Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas

Ekonomiskās zonas valstu vai Šveices Konfederācijas pilsoņi. Tad es saprotu šo jautājumu, ka šeit iet runa par divu valstu pilsoņu grupām. Viena tātad ir tā dēvētā EEZ plus Šveice, otra ir OECD, kuras abas ir organizācijas, kurās Latvija ir dalībvalsts, ja. Atbilde šeit mums šķiet ir vienkārša. Koncentrēta atbilde ir – nav tiesības, jo ar visām OECD dalībvalstīm Latvijai ir spēkā līgumi par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu, izņemot tikai Jaunzēlandi, Austrāliju un Čīli. Uz viņām arī attiecas, uz šīm trīs valstīm Līguma par Eiropas Savienības dalību 63. pantā noteiktā kapitāla aprites ierobežojuma aizliegums. Īpaši uzsveru to, ka tas ir aizliegums ES – Eiropas Savienības – dalībvalstu starpā, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu trešo valstu starpā, ja. Vienlaikus visi šie te starptautiskie līgumi paredz iespēju piemērot atšķirīgu attieksmi personām, kuru rezidences statuss ir atšķirīgs, ja. Nu, tātad pārējais viss ir mūsu rakstveida viedokļi.

A. Laviņš.

Jā, saki, lūdzu, labi skaidra pozīcija. Finanšu ministrija ir redzējusi Jūrmalas saistošo noteikumu projektu par nodokļu atvieglojumiem, kur ir šis jautājums risināts, kam pienākas un kam nepienākas nodokļu atvieglojumi? Un jūs esat izteikuši iebildumus, balstoties uz to, kāda ir nupat jūsu paustā pozīcija?

A. Birums.

Ja mēs runājam par projektu, tad tieši mūsu kompetences jomā viņš nav bijis. Es sapratu, tas ir jauns projekts, kas ir domāts, ka aizstāj esošo.

A. Laviņš.

Protams, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas kompetencē ir pārraudzīt pašvaldības, tomēr šis ir ar nodokļu tiesībām saistīts jautājums, tāpēc arī bija jums šis jautājums no manas puses, vai ministrija kaut kādā savas kompetences ietvarā ir redzējusi, ka viena no pašvaldībām ir noteikusi tādus nodokļu atvieglojumus, kas varētu raisīt jautājumus? Un noteikta vēstule arī ir datēta ar 2018. gadu. Jūs esat, jāteic tā, izsekojuši šim jautājumam, un kāds tad ir noregulējums, un samierinieties ar to? Vai tomēr tas jautājums ir ticis risināts?

A. Birums.

Par tādu uzraudzību es nevarēšu pateikt. Mums, sniedzot šo viedokli 2018. gadā, mēs norādījām uz šo iespējamo neatbilstību, es teikšu, neatbilstību tajā laikā. Un mēs arī, šķiet, sniedzām viedokli Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai. Es nevaru tiešām pateikt, vai Finanšu ministrijai ir pienākums uzraudzīt katrus noteikumus. Noteikumus tomēr primāri uzrauga VARAM. Tomēr, ja viņš būtu

nonācis pie mums, un viņš arī nonāca pie mums šai maksātāju līmenī, šķiet, iepriekš, mēs šīs atbildes sniedzām, ja. Tā kā nu, ja mēs arī neuzraudzījām šos noteikumus kā tādus, jo tieši nodokļu blokā šis jautājums par pašiem noteikumiem nav atmiņā, ka viņš būtu uzdots, ja. Šeit bija skaidrojums par konkrētu situāciju, kuru mēs arī skaidrojām.

A. Laviņš.

Turpinām ar nākamajiem jautājumiem un tad raudzīsim, vai vēl būs citi jautājumi. Lūdzu!

A. Birums.

Paldies. Otrs jautājums ir, vai Latvijas noslēgtie divpusējie līgumi par nodokļu dubultās uzlikšanas, nodokļu nemaksāšanas novēršanu, kuros ietverts diskriminācijas aizliegums uz pilsonības pamata, nekustamā īpašuma nodokļa piemērošanā liedz Latvijai un tās pašvaldībām izslēgt citu valstu pilsoņus, ar kurām Latvija noslēgusi šādus līgumus, no to personu loka, kuriem pienākas nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi?

Divējāda atbilde. Līgumi neliedz, bet, ja būs šādi noteikumi, tas būs pretrunā ar šiem līgumiem. Un atbilde ir tāda, ka dubultnodokļu līgumi liedz izslēgt no to personu loka, kurām pienākas nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi, ja izslēgšana pamatojas tikai uz šo personu pilsonību. Tātad uz pilsonības vien pamata šie līgumi mums neatļautu, ja. Šos citu valstu pilsoņus var izslēgt no to personu loka, kurām pienākas nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi, tikai uz tādiem pašiem noteikumiem, pēc kādiem no šo personu loka tiek izslēgti Latvijas, Eiropas Savienības valstu pilsoņi, kuriem ir vienāds rezidenta statuss ar šiem citas valsts pilsoņiem, ja. Tātad, atceroties šīs lietas apstākļus un jautājuma apstākļus, mums bija, tātad, Latvijas pilsoņiem, kuri ir deklarējuši savu dzīvesvietu Jūrmalā, viņiem pienācās šis nodokļa atvieglojums automātiski. Tāds pats pienācās arī Eiropas Savienības, EEZ valstu pilsoņiem, ja. Tātad, kuri ir deklarējuši šeit savu dzīvesvietu. Konkrētajā gadījumā tā bija Krievijas Federācijas pilsoņe, kura arī bija deklarējusi savu dzīvesvietu, bet tikai uz pilsonības pamata viņa tika izslēgta, ja.

Tātad mēs uzskatām, ka situācijā viņu rezidences statuss attiecībā uz jurisdikciju, kura nosaka šos noteikumus, ir vienāds, atšķirīgu traktējumu mēs nevaram piemērot. Bet, protams, arī to mēs norādījām savās iepriekšējās vēstulēs, viņi varētu šādus pilsoņus izslēgt uz citiem noteikumiem, uz kādiem var izslēgt no šī atvieglojuma piemērošanas Latvijas pilsoņus, kuriem ir vienāds rezidenta statuss ar šīm personām. Tas varētu būt... primitīvs piemērs. Tātad, ja viņi otro gadu nemaksā nodokli vairāk kā 50 procentus vai tamlīdzīgi, varam izslēgt visus, nav nekāds pārkāpums, ja. Bet tikai viena pati pilsonība, šeit darbojas visi tie starptautiskie mehānismi, kuri liek mums

viņus traktēt vienādi. Ko mēs minējām, ko Tukača kungs detalizēti pārstāstīja, mēs šajā jautājumā viņam pilnībā pievienojamies.

Vispār jāpasaka maza nianse par Tukača kunga teikto. Šeit bija jautājums, vai situācijā, kad otras valsts pilsonis ir kļuvis par Latvijas rezidentu, situācija, kad darbojas dubultnodokļu līgums, vai šī konvencija vispār ir piemērojama, ja. Tad šeit ir nianse, ka viņa turpina būt piemērojama, jo saistošais faktors ir viņas pilsonība. Mums ir divi Latvijas rezidenti, no kuriem viens ir pilsonis citā valstī, ar kuru ir šis līgums. Un tad strādā šī te norma, ka, ja ir vienādi rezidences apstākļi, ir šī aizsardzība, ka nedrīkst šādas valsts pilsonim noteikt atšķirīgus apstākļus, atšķirīgus nodokļa uzlikšanas noteikumus, ja. Tā ir vienīgā nianse, pārējam visam mēs pievienojamies, kas tika pateikts ļoti precīzi pagājušajā sēdes daļā.

A. Laviņš.

Paldies.

A. Birums.

Tā, nu tas būtu man viss.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Un noslēdzošais trešais jautājums? Jūs aptvērāt?

A. Birums.

Protams! Viņi visi ir saistīti principā ar šo te starptautisko regulējumu, bet otrais ir nians... trešais, atvainojiet niansētāks. Tātad, vai Latvijas valsts kompetence, uzņemoties starptautiskas saistības vienlīdzīgas attieksmes nodrošināšanā nekustamā īpašuma nodokļa piemērošanā attiecībā uz citu valstu pilsoņiem, izslēdz pašvaldības kompetenci regulēt to valstspiederīgo loku, kuriem ir tiesības saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus?

Tātad... Pārdomājot pirmajā daļā dzirdēto un mūsu iesniegto rakstveidā, īsa atbilde ir tāda, ka valsts kompetence nekādā veidā neizslēdz pašvaldību tiesības noteikt personu loku, kam ir tiesības saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi. Tātad tā ir viņu teritorija. Tās ir viņu tiesības īpaši vēl deleģētas ar šai gadījumā nekustamā īpašuma nodokļa likumu. Tomēr atgriežamies, personu loka noteikšana nevar pamatoties tikai uz šo personu pilsonību. Jo, piemērojot Nekustamā īpašuma nodokļa likuma 3.¹ pantā noteikto objektīva grupējuma principu, ir jāievēro arī, pirmkārt, nacionālo normatīvo aktu tvērums, tajos sniegtais deleģējums un jau minētais Līgums par Eiropas Savienības darbību, un arī divpusējo nodokļu līgumi, ja. Visskaidrāk tas pateikts divpusējo nodokļu līgumos, to arī minēja Tukača kungs, viņi praktiski

nepieļauj elastību. Ir jānodrošina vienāds traktējums. Kamēr Līgums par Eiropas Savienības dalību pieļauj atkāpes no šī te situācijās, kad iet runa par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un tādu normu, kas ir vērstas uz kādu pārkāpumu novēršanu, piemērošanu. Nu tas būtu šis starptautiskais regulējums.

Un ko es vēl šeit gribu pateikt. Tātad šis tvērums, kurā darbojas šie te nekustamā īpašuma nodokļa noteikumi, un šis deleģējums, kas ir dots, viņš tomēr ir atrunāts arī citos nodokļu tiesību aktos, kurus mēs uzskatām par hierarhiski augstākiem attiecībā uz citiem nodokļu normatīvajiem aktiem un nodokļu likumiem. Tāds kā likums „Par nodokļiem un nodevām”, ja. Un likums „Par nodokļiem un nodevām”, principā viņš neparedz maksātājus grupēt pēc pilsonības principa, ja. Ir tikai iekšzemes nodokļu maksājumi, ārvalstu nodokļu maksātāji, kas ir starptautiskā terminoloģijā rezidenti un nerezidenti, ja. Tātad viņš šeit neparedz šo. Un, tātad, nodokļu un nodevu likums arī nosaka, ka nodokļu, nodevu likuma normas attiecas uz visiem nodokļiem, kas arī ir minēti šajā likumā, starp tiem arī nekustamā īpašuma nodoklis, ja. Tātad šeit, Finanšu ministrijas ieskatā, mēs nekad neesam mēģinājuši noteikt atšķirīgu traktējumu uz pilsonības pamata nodokļu vajadzībām, jo jau ar 1992. gadu mēs zinām šo te divpusējā līguma standartu un ar 2004. gadu mēs labi zinām Eiropas Savienības šos te noteikumus, ja. Un man jāatgādina, ka Latvija vienpusēji ir centusies sekot nodokļu normatīvo aktu izstrādē arī šīm te Eiropas Savienības normām, kuras ir jau tikušas skaidrota Eiropas Savienības tiesas nolēmumos, ja. Piemēram, ļoti vienkārši norma, bet tāda deklaratīva norma ir, ka Latvija vēl pirms iestāšanās Eiropas Savienībā precizē likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, lai padarītu to atbilstošu tā dēvētajam ļoti ikoniskajam Eiropas Kopienai, tai laikā tā saucās Kopienai tiesa, nolēmumam Šumahera lietā. Tas ir vēl atpakaļ 1993. gada lieta, kad vienas valsts rezidents, kurš saņēma darba algu otrā valstī, šī valsts viņam nepiemēroja iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus, ja. Un viņš bija principiāls, viņš pacēla šo jautājumu augšā līdz Eiropas Kopienai tiesai, un Kopienai tiesa nolēma, ka, ja viņš lielāko daļu ienākumu gūst šajā otrā valstī, pat neesot viņas rezidents, tad ir jāpiemēro tādi paši atvieglojumi kā rezidentiem, ja, tātad vairāk atvieglojumu.

Nu un attiecīgi šāda norma ir ļoti sen Latvijas, atvainojiet, likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”. Gribēju nosaukt pantu vienkārši, kā tas ir izdarīts šajā likumā. Tātad tas ir, patreiz šī redakcija ir evolucionējusi, bet tas ir 6.¹ pants, kurš saucas „No Latvijas dalības Eiropas Savienībā izrietošie speciālie nosacījumi”. Un vienkārši īsi ir pateikts, tātad, šī te panta pirmās daļas 2. punktā, ka šādam cilvēkam pienākas tādi paši atvieglojumi.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Šķiet, ka jautājums par to, vai Latvijas pilsonis un kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis, vai atrodas vienādā tiesiskā stāvoklī, šķiet, nav šīs lietas jautājums. Runa ir par trešo valstu pilsoņiem.

Labi, būs vēl citi jautājumi tiesnešiem, un vispirms vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Labrīt! Tātad jautājums. Pagājušajā sēdē Saeimas pārstāvis uzskatīja un norādīja, ka ar pilnvarojumu likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” pašvaldība nav ierobežota nodokļu maksātājus grupēt pēc objektīvas pazīmes – valsts pilsonības. Jūs arī tik tikko minējāt, ka savukārt likums „Par nodokļiem un nodevām” ir konstruēts tā, ka viņš dala nodokļu maksātājus rezidentos un nerezidentos. Un vai es saprotu tā, ka Finanšu ministrija, kura tomēr arī ir galvenā pārvaldes iestāde šajā nodokļu un nodevu jomā, veido valsts politiku, domā tā, ka pašvaldība tomēr nevarētu diferencēt atsevišķus nodokļu maksātājus, kur pašvaldībai būtu tiesības piešķirt dažādus atvieglojumus tomēr pēc pilsonības valsts pazīmes? Un, ja jā, tad nu ir vairākas tādas pašvaldības ne tikai Jūrmalas, bet ir arī dažas citas pašvaldības, kas savos saistošajos noteikumos tieši attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokli ir dalījušas nodokļu maksātājus pēc pilsonības valsts, paredzot atšķirīgus regulējumus. Un kā jūs izskaidrotu, vai Finanšu ministrija, nu, to ir redzējusi, nav redzējusi, tas satrauc, nesatrauc?

A. Birums.

Uz pirmo daļu mēs uzskatām, ka principā tā... tāda atbilde. Mēs piekrītam Saeimas Juridiskā biroja paustajam iepriekšējā sēdes daļā tiktāl, ciktāl pilsonība ir objektīvi nosakāms kritērijs. Pilnīgi, to var noteikt, ja. Tad tomēr, ņemot vērā visu šo te kontekstu, viņš Finanšu ministrijas ieskatā nevar būt vienīgais, ja. Es citiem vārdiem gribētu teikt, ka tas deleģējums, mūsaprāt, neatļauj iet uz šo vienu kritēriju, ņemot vērā visus pārējos apstākļus, lai arī tas varbūt nav pietiekami precīzi gramatiski uzrakstīts vai norādīts to grozījumu nekustamā īpašuma nodokļa likuma anotācijā. Viņa ir ļoti īsa, ja. Tas liecina, ka ļoti ātri tas tika izstrādāts, bet mēs uzskatām, ka šis principā paplašinājums nevarētu būt.

Jo starptautiskais standarts ir, vēlreiz, viņš tomēr ir pateikts, un praksē pierādījies, ka tā ir rezidence, var būt atšķirīgs rezidentiem. Un, drusku atgriežoties pie Jūrmalas noteikuma, mēs redzam, ka daļēji viņš ir ņemts vērā, jo viena prasība ir, lai būtu deklarētā dzīvesvieta, kas mehāniski norāda uz to, ka šis cilvēks ir vairāk saistīts ar šo te vietu, kur šis īpašums. Kā tāds, piemēram, ASV pilsonis, kas Latvijā nedzīvo, bet viņam arī pieder nekustamais īpašums, ja, viņš sevi nedeklarē šeit. Tās ir divas

situācijas, abi ir ārvalstu pilsoņi, ja. Tātad ir, ir jau Jūrmalas dome ir gājusi, lai demonstrētu, ka nepieciešama šī piesaiste, šī deklarācija, ja. Un vēlreiz. Divpusējo līgumu vēsture ir vecāka par Eiropas Savienības tiesībām. Tur ir šis rezidences princips, viņš noteikti ir radies praktiski daudzkārtēju situāciju rezultātā. Un Eiropas Savienība, kura iet tālāk, kura ir liberālāka, kura principā saka, pielīdzina rezidentus ar nerezidentiem, šai jautājumā par kapitāla brīvu apriti viņa ir noteikusi tātad atrunu, ka drīkst būt atšķirīgs, bet, pamatojoties uz dzīvesvietu, nu, tas nozīmē to pašu rezidenci. Drīkst būt atšķirīgs, tas nebūs pretrunā ar šo pamatbrīvību, ja. Nu, mēs tāpēc šos te vienkārši ļoti, ļoti ievērojam, kad rakstām nodokļu likumus, jo uz niansēm var būt šīs te atšķirības.

J. Neimanis.

Tas ir skaidrs. Vienkārši mans jautājums bija vairāk par to, ka, ja, nu, ministrija, kura organizē šo valsts politiku nodokļu, nodevu jomā, redz, ka pašvaldības, nu, diferencē nodokļu maksātājus pēc, jā, pēc objektīva kritērija, bet kas, nu, jūs pats minat, nesaskan īsti ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” to ideju un mērķi, un tostarp arī Latvijas, nu, uzņemtajām starptautiskajām saistībām, ka Finanšu ministrija īsti pret to arī skaļi neko neiebilst un nemaina šo virzienu. Tas mazliet tad ir, nu, no tā jūsu teiktā man rada jautājumus, kāpēc?

A. Birums.

Jāsaka atklāti, mums, strādājot ar šiem jautājumiem, arī tas ir zināms. Šie līguma standarti ir zināmi no kāda 1992. gada mums, ja. Un, nu, mēs viņus uztveram kā pašsaprotamus, tāpēc bija zināms izbrīns pirms tiem četriem gadiem, bet mēs arī saprotam, ka pašvaldības rīkojas ar saviem... saistošos noteikumos nosaka par savu teritoriju, ja. Un viņas varbūt nedomā par šo starptautisko aspektu, bet tā kā mēs apliekam ar nodokļiem nekustamo īpašumu, kas atrodas Latvijā, un viņš drīkst piederēt citu valstu pilsoņiem rezidentiem, parādās šis starptautiskais elements arī šajā te pašvaldību izdotajā... izdošanas noteikumos.

J. Neimanis.

Labi, man ir jautājums...

A. Birums.

Kāpēc mēs to... nu, es teiktu tā, ka mums, šķiet, nav pienākuma pārbaudīt katrus šos noteikumus, ja, bet savulaik mēs paskaidrojām konkrētai pašvaldībai un arī VARAM par šiem principiem. Mēs arī neesam tiešām sekojoši šim, bet man šķiet, ka

kaut kādi uzdevumi Jūrmalai pēc tiem sniegtajiem skaidrojumiem nāca no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas. Mēs arī iepriekšējā sēdē dzirdējām, ka Jūrmala ir vērtējusi tādas iespējas, bet tomēr nav mainījusi, ja. Tā kā nu mēs negribētu teikt, ka tam, ko mēs darījām iepriekš, nav bijis nekāds atbalsts un ietekme, ja. Bet, ja mums būs pienākums vērtēt katrus, mēs izvērtēsim, tieši tā kā tā.

J. Neimanis.

Nē, nē, es netaisos jūs kritizēt. Man veidojas, protams, savs iespaids, bet tas nav šīs lietas jautājums. Man ir jautājums par to, vai, jūs minējāt tātd OECD dalībvalstis, un arī jautājums bija uzdots, ka jānodrošina vienāda attieksme. Vai šobrīd, ja Krievija nav šī OECD dalībvalsts, tātd šis statuss ir apturēts, un ir citas valstis, kas nav OECD dalībvalstis, tad tur var paredzēt šādu te atšķirīgu pieeju nodokļu maksātājam pēc nodokļa maksātāja pilsonības valsts, ja viņam pieder nekustamais īpašums Latvijā? Nu, teiksim, Burkinafaso pilsonim pieder īpašums Jūrmalā vai Ukrainas pilsonim.

A. Birums.

Ukrainai mums ir nodokļu līgums.

J. Neimanis.

Nu ar Ukrainu *okay*, bet, nu, pieņemsim, kaut kādu eksotisku valsti.

A. Birums.

Es saprotu. Bez nodokļu līguma, trešā valsts bez nodokļu līguma. Nu izejas dati - Latvijai kā Eiropas dalībvalstij ir šis līgums par Eiropas Savienības dalību. Bet viņā tātd ir šī te elastība, ka var būt šie kapitāla aprites ierobežojumi, lai, piemēram, tad novērstu nodokļu nemaksāšanu un tamlīdzīgi, ja. Tātd šeit pastāv elastība. Mums būtu jāskatās, vai šajā te valstī konkrētajā, piemēram, nav kāds kaitīgs nodokļu režīms, kas var radīt mums zināmas, nu, nepamatotas izmaksas, nepamatotas nodokļu priekšrocības darījumos no šīs valsts, ja. Un mēs varētu pret viņu vērst savas nodokļu pretizvairšanās normas. Tomēr man šķiet, ka vispārējām nodokļa nodokļu normām būtu jābūt vienādām... šeit.

Bet par Krieviju, es pieminēju, ir nianse. Tātd ar Krieviju mums ir nodokļu līgums pārtraukts saskaņā ar šī līguma noteikumu ar šī gada sākumu, ja. Tātd šī aizsardzība vairs nedarbojas. Un tātd šeit ir situācija, kad vēl papildus tam Eiropas Savienība ir Krievijas Federāciju ar šī gada sākumu... atvainojiet, ar pagājušā gada, iekļāvusi nesadarbojošos jurisdikciju sarakstā. Es paskaidroju. Te Eiropas Savienība vērtē visas pasaules valstis, vai viņas ir tādas, kuras, piemēram, nesniedz nodokļu informāciju, vai viņās vispār pastāv nodokļi, vai viņas ir iespējams izmantot nodokļu

plānošanā, lai samazinātu nodokļu bāzi citās valstīs, kurās ir normāla nodokļu sistēma, ja. Tad, lūk! Krievija tagad ir iekļauta šajā te sarakstā, kas nozīmē, ka valstis pret viņu var vērst savas pretizvairīšanās normas. Ienākumu nodokļu jomā tas nozīmē, ka no maksājumiem uz Krieviju var tikt ieturēts papildu nodoklis 20 procentu apmērā, kurš padara darbības ļoti neizdevīgas. Es nevaru pateikt, vai tas atļautu piemērot šo te uz pilsonības pamata.

J. Neimanis.

Bet attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokli, ja, nu, šim pilsonim pieder īpašums šeit, un tāpat pēc Latvijas likuma viņš ir nekustamā īpašuma nodokļa rezidents iekšzemē.

A. Birums.

Es redzētu, ka tas tomēr varētu būt zināmi, jo iet runa par vispārējo nodokļu likumdošanu, jo mums arī šai jaunajā situācijā ģeopolitiskajā parādās paralēli sankciju likumdošana. Un nodokļu vispārējā likumdošana nav sankciju likumdošana. Ja ir sankcijas pret kādu Krievijas personu, to nodokļi neregulē. Ar viņiem aizliedz sadarbību, viņiem aizliedz maksāt, un tas viss ir pieļaujams, ja. Bet vispārējās nodokļu likumdošanas ietvaros, par kādu mēs šeit runājam, ja, es nebūtu pārliecināts, ka pilsonība ir. Jo šis līgums par Eiropas Savienības dalību, viņš vienalga prasa šo te, lai būtu atšķirīgs šis te rezidenta statuss, lai piemēro atšķirīgus noteikumus. Protams, ja kāds izvairīšanās gadījums, protams, mēs varam, ja. Šodien pret Krieviju šīs pretizvairīšanās normas kā zemu nodokļu valsti tiek piemērotas. Vienīgi viņas nav nekustamā īpašuma nodokļa likumā, jo nekustamā īpašuma nodoklim ir pilnīgi cita daba, tur nav ienākumu plūsma, ja.

J. Neimanis.

Un vēl viens pēdējais jautājums. Jūrmalas pašvaldība šajā lietā norāda, ka tās atšķirības atkarībā no nodokļu maksātāju pilsonības valsts mērķis ir veicināt Latvijas pilsoņu un Eiropas pilsoņu piesaisti Jūrmalai un ievēlējāmību pašvaldības domes institūcijās. Kā jūs vērtējat, vai tas ir šo atšķirību, vai tur vispār var būt? Es sapratu, jūs minējāt, ka atšķirības nav pieļaujamas, bet kādi varētu tad būt tie legītimie mērķi, ja tādas atšķirības būtu pieļaujamas?

A. Birums.

Tāpat man šķiet, ka drusku ir pārprasta būtība – pilsonības un rezidences, ja. Rezidence norāda piesaisti konkrētai jurisdikcijai, konkrētai valstij. Viņš ir atbraucis, viņš kļuvis šeit, viņš dzīvo, deklarējies, tā ir viena situācija. Pilsonis ASV dzīvo, pieder

nekustamais īpašums, viņš šeit nebrauc, viņam nevajag, viņš turpina savu dzīvi tur. Viņam pieder aktīvs šeit investīciju, viss, ja. Otra situācija. Viņam tāpat, nu... Ja mēs veicināsim tikai iegūt Latvijas pilsonību, mēs neveicināsim, ka viņi pārceļas uz šejieni, ka viņi sasaistās ciešāk ar mūsu jurisdikciju, un vienlaikus jāmin, līdz ar to nes līdzīgi savus ienākuma nodokļa ienākumus, ja. Ko mēs zinām ļoti... Latvijā ir šis fenomens, ka prasa deklarēties konkrētā pašvaldībā, lai it kā pievilktu šos te nekustamā īpašuma, atvainojiet, ienākuma nodokļa maksājumus, ja. Tāpat šī te tikai pilsonības iegūšana, viņa, mūsu ieskatā, nekādi netuvina šo personu, viņa pastāvīgo dzīvesvietu Latvijai. Viņš viņu var iegūt, ja ir kaut kas vajadzīgs, bet viņš var turpināt palikt dzīvot rezidents otras valsts. Ir jāsakrīt šiem abiem parametriem – pilsonībai un rezidencei. Un tāpēc šeit būtu pareizāk veicināt viņa kļūšanu par rezidenci, kas jau dotajā gadījumā, kas ir pamatā šai diskusijai, ir principā noticis. Viņa ir deklarējusies Latvijā, kas ir mehāniska pazīme, ka viņa šeit dzīvos, ja. Tā kā man šķiet, šī norma caur pilsonību, viņa nesasnies tos mērķus. Ja mērķis ir piesaistīt iedzīvotājus, kas dzīvos šeit, lielos infrastruktūru un atnesīs savus iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus.

A. Laviņš.

Paldies. Turpinām ar jautājumiem. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Sveicināti! Biruma kungs, paldies par jūsu atbildēm. Man būs vairāki jautājumi. Pirmkārt, tāds jautājumu bloks, kas ir saistīts konkrēti ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. pantu, ko jūs norādījāt gan rakstiski, gan arī šodien pieminējāt, un tā, lai precizētu un saprastu tieši Finanšu ministrijas viedokli. Minētais gadījums, mēs runājam par rezidenti, kas ir deklarējusies, un kurai ir nekustamais īpašums Latvijā, un kura pēc savas būtības lūdz, nu, nosacīti varam teikt, sociāla rakstura nodokļu atlaidi saistībā ar viņas ģimenes personiskajiem apstākļiem, ja. Nu tā, tā faktiskā situācija, par ko mēs šodien runājam, nu lūk! Un jautājums ir šāds – kā pie minētās faktiskās situācijas vai izskatāmās lietas kontekstā tieši izpaužas kapitāla aprīte starp Latviju un trešo valsti? Nu kā jūs tieši saskatāt tās tiesiskās attiecības, kas būtu aizsargājamas atbilstoši LESD 63. pantam? Paldies.

A. Birums.

Paldies. Trešās valsts rezidente, trešās valsts pilsonis, kurš visdrīzāk Latvijas likumu elastības dēļ varēja nopirkt nekustamo īpašumu šeit, tāpat tā ir investīcija Latvijā. Viņš savu kapitālu pārvietoja uz Latviju, un tā ir aprīte. Mēs tā to vienkāršoti saprastu.

I. Kucina.

Tā ir jūsu tāda vienkāršota izpratne par LESD 63. pantu?

A. Birums.

Nu konkrēto gadījumu, jā.

I. Kucina.

Labi. Nākamais jautājums tad, cik liela nozīme mūsu lietā ir šai te atlaižu priekšrocību veidiem, ko Jūrmalas pašvaldība īsteno? Proti, vai nebūtu uzskatāms, ka pašvaldība, piemērojot savu regulējumu šiem te dažādajiem priekšrocību veidiem, atlaižu priekšrocību veidiem, īsteno tieši mājokļa, sociālo un pašvaldības attīstības politiku, nevis investīciju politiku? Paldies.

A. Birums.

Nu, mūsaprāt, tas pārklājas. Nevar jau būt vienā šis te pārkāpums un otrā, ka viņš būtu attaisnots, mēs to kaut kā neredzētu, jo pamats viņas deklarācijai ir šis īpašums, ja, šie te abi, šī te uzturēšanās atļauju programma, ja, ja nemaldos, tā viņa bija nonākuši šeit. Tā kā mēs turpinātu uzskatīt, ka, nu, šī pamatbrīvība ir ievērojama.

I. Kucina.

Paldies. Saistībā ar jūsu minēto par OECD paraugkonvenciju, un kā jūs raugāties, cik nozīme ir šai paraugkonvencijai, nosakot divpusējās nodokļu konvencijās iekļaujamos principus, ka tā patiešām ir nozīmīga. Bet jautājums ir šāds. Mēs redzam, ka dažādās divpusējās nodokļu konvencijās konkrēti minēti nodokļu veidi ir atšķirīgi, ja. Nu, piemēram, nodokļu konvencijā ar Vāciju un Lietuvu noteikts, ka Latvijā šī konvencija attiecas uz nekustamā īpašuma nodokli, savukārt Vācijā un Lietuvā – nē. Ir arī tādas nodokļu konvencijas, kur vispār nekustamā īpašuma nodoklis netiek minēts.

Sakiet, lūdzu, vai šajā gadījumā tieši šo konvenciju interpretācija, protams, atbilstoši OECD paraugkonvencijai, nebūtu vairāk vai mazāk piemērošanas jautājums, ko attiecīgā iestāde vai vēlāk varbūt tiesa interpretētu?

A. Birums.

[Nerunā mikrofonā.] ...divas atbildes. Pirmais. Ja dažās divpusējās nodokļu konvencijās nav minēts nekustamā īpašuma nodoklis, tātad tas ir tikai pārrunu rezultātā saskaņots rezultāts. Konvenciju mērķis – novērst nodokļu dubultu uzlikšanu, pirmkārt, ja. Tātad, ja Latvija apliek ar nodokli tikai Latvijas teritorijā esošo nekustamo īpašumu, bet, piemēram, Vācija apliek tikai Vācijā esošo, ja, nav iespējama nodokļa dubultā uzlikšana. Tāpēc viņš nav īpaši atrunāts šajās konvencijās, jo tāpatās neiestājas šī

dubultā uzlikšana, ja. Tai pat laikā informācijas apmaiņa ir iespējama, ja. Tātad attiecībā uz ienākumu no šī nekustamā īpašuma darbojas konvencija, ja. Tātad ļoti vienkārši. Ja man ir galds un aplikts ar nodokli, tas būs īpašuma nodoklis. Ja es galdu iznomāju, tas būs ienākuma nodoklis, ja. Tātad tā ir pirmā daļa.

Dažas valstis vienkārši pat, ja abas valstis apliek tikai savā teritorijā esošo īpašumu, viņas lūdz tomēr iekļaut, mēs nezinām, kas būs pēc 10 gadiem, jo līgumi darbojas ilgi, ja, tad mēs iekļaujam. Bet praksē tādā situācijā šis pants attiecībā uz nodokļu dubulto uzlikšanu viņš nav nemaz piemērojams, jo neveidojas, ja. Mēs neejam viņu teritorijā. Piemēram, skandināvu valstis, ja, viņas skatās uz savu rezidentu. Ja viņam pieder nekustamais īpašums Latvijā un Norvēģijā, viņi apliek abus – gan norvēģu, gan Latvijas, ja. Tur ir būtiski, lai tas būtu iekšā, jo būs jānoregulē šī dubultā uzlikšana. Vai vismaz jāsniedz garantija, ka līgums garantē novēršanu. Tas jautājuma pirmā daļa.

Otrais ir par šo te interpretēšanu, skaidrošanu. Mēs tomēr teiktu, ka ar skaidrojumu viņu nedrīkst izskaidrot citādāk, kā ir noteikts šajā te diskriminācijas nepieļaušanas pantā. Un atkal klāt pie iepriekšējā sēdē pateiktā par šīm konvencijām, viņām ir vairākas daļas. Tāda apjomīgākā daļa ir ienākumu aplikšana ar nodokļiem, bet ir daļa „Vispārīgi noteikumi”, kurā ietilpst diskriminācijas nepieļaušana. Un šeit ir ļoti svarīgi, ka diskriminācijas nepieļaušana attiecas uz visu veidu un nosaukumu nodokļiem, nevis tikai uz tiem, kas ir minēti konkrētas konvencijas otrā pantā parasti, ja. Un komentāri, kas ir Bībele konvenciju slēdzējiem, viņi arī skaidro, ka šis te paplašinājums attiecas arī uz pašvaldību nodokļiem. Līdz ar to nu mēs nevaram teikt, ka var izskaidrot kaut kā citādāk, kā ir šis tvērums šajā te, nu, galvenajā pantā, pirmajā daļā 25. pantā.

I. Kucina.

Labi, paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, paldies. Labdien! Tātad šis te pabalsts, kā jau mēs te runājām, ir tāda tā kā... nevis pabalsts, bet tas ir atvieglojums nodoklim. Nodokļi visiem ir vienādi, bet atvieglojums ir sociāla rakstura tāds, nu tā kā, atbalsts. Un šis te personas, daudzas no tām, kurām tā kā šī te norma paredz, ka nav jāpiešķir atvieglojums, ir personas, kas ir ieguvušas termiņuzturēšanās atļauju tāpēc, ka ir iegādājušās šo te īpašumu. Lai iegūtu termiņuzturēšanās atļauju, atbilstoši Imigrācijas likumam, un tas atbilst arī Eiropas

Savienības tiesību regulējumam, lai valstī neradītu šīs te personas papildu finansiālo, sociālo slogu, viņām ir jānorāda, ka viņām ir pietiekami daudz finanšu līdzekļu. Un šeit faktiski sanāk, ka nu viņas ir parādījušas, jā, viņām ir pietiekami daudz finanšu līdzekļu, bet viņas tomēr, nu, ja viņām netiek doti arī atvieglojumi par šo te nodokļu maksāšanu, kā mēs runājam, tātad sociāla rakstura, faktiski iznāk, ka viņi tomēr prasa šo te sociālo palīdzību. Kā tas iet kopā? Vai tas nebūtu tomēr jāskatās tādā sistēmā? Paldies.

A. Birums.

Tie jautājumi, kas ir mūsu kompetencē par šiem starptautiskajiem līgumiem, nu, viņi šādu atkāpi neparedz – nodalīt šo grupu vēl pēc viņu materiālā stāvokļa. Te ir diezgan skaidri, ja viņi kvalificējas kā šie te rezidenti vai izpilda šo normu par dzīvesvietas deklarēšanu, nu, man jāsaka, mums viņi jāpielīdzina ir. Tas varētu būt kritērijs detalizētos noteikumos. Kādus varētu izstrādāt, iespējams, ja. Tas nevarētu būt pilsonības kritērijs, bet tas varētu būt kaut kādu turīgu personu kritērijs, kurš arī attiecas, ja attiecas, arī uz vietējiem, ja, tad nav nekādu pretrunu, ja, bet pilsonība šeit plus mantīguma kritērijs varētu nestrādāt. Tam jābūt arī uz vietējiem.

J. Briede.

Paldies. Bet nu uzturēšanās atļauju jau nepiešķir tikai turīgām personām, bet nu kurām ir īpašums, bet viņām jebkurā gadījumā ir jānorāda, ka viņām ir pietiekami daudz līdzekļu, lai viņas neradītu slogu sociālai sistēmai. Un te viņi tagad prasa tā kā sociālo atvieglojumu. Kā tas iet kopā?

A. Birums.

Starptautiskajā regulējumā, visu laiku atkārtošos un apnikšu jums, rezidents, ja viņš kļūst par rezidentu, jāpielīdzina, ja. Šo situāciju var detalizēt ar noteikumiem, visdrīzāk. Bet ne uz pilsonības pamata. Starptautiskie līgumi šādas nianšes neregulē. Tas jau ir tīri iekšējs jautājums, ko mēs gribam piesaistīt, kādi ir kritēriji, kā mēs viņus piesaistām, kā mēs piemērojam. Bet vēlreiz. Viss šis tvērums, šie tvērumi šajās divās starptautiskās organizācijās un šie starptautiskie mehānismi, mūsaprāt, mums prasa viņus ievērot, un atšķirīga traktējuma kritērijs ir rezidence. Tad, ja viņš nonāk šajā rezidenta statusā, noteikumi, uz kuriem viņu izslēdz, jābūt vienādiem visiem rezidentiem, citiem vārdiem. Es atkārtos, bet es to laikam teikšu vēl.

J. Briede.

Bet, ja viņš ir saņēmis uzturēšanās atļauju un nav rezidents?

A. Birums.

Tas ir katra konkrēta gadījuma administrēšana. Tātad, ja viņš nav Latvijas rezidents, rezidenci principā, izņemot šo... deklarējot savu dzīvesvietu, viņš pasaka, ka es esmu rezidents. Tomēr, protams, pēc lietas faktiskajiem apstākļiem, un tādi noteikti dzīvē ir, viņš izņem šo uzturēšanās atļauju Latvijā. Mums ir spēkā brīva personu kustība Eiropas Savienībā. Viņam varbūt patīk cita Eiropas Savienības dalībvalsts, kā tas arī bija domāts laikam par termiņuzturēšanās atļaujām, ka viņi iegūst šos vārtus uz Eiropas Savienību. Un tā tad tālākais gadījums, viņš īstenībā pārceļas. Piemērs primitīvs, dabūjis šo atļauju un deklarējies šeit, jo ir jādeklarējas šeit, bet devies uz dzīvi Spānijā, ja. Nu tadā gadījumā situāciju jau regulēs Latvijas – Spānijas nodokļu līgums, ja radīsies jautājums par viņas šīm te ienākumu pārdali un sadali, ja mēs redzēsim. Jo starp Eiropas Savienību notiek informācijas apmaiņa par ienākumiem personu, ja. Nu tā tad to atrisinās jau šī te līguma ietvaros, ja. Un, protams, vēl ir situācija, ka ar Krieviju šobrīd nestrādā, bet starptautiskā tvērumā tas vien, ka viņš piedeklarē, tā ir informācija mums, ja. Var saglabāties citi apstākļi, kas turpina strādāt šajā līgumā ar valsti, no kuras viņš ir atbraucis, ka tā varbūt nemaz nepiekrīt, ka viņš ir rezidents un tamlīdzīgi, bet tas jau ir katra konkrēta maksātāja izskatīšanas gadījums, ko veic abu valstu nodokļu administrācijas. Bet pirmšķietami viņš ir mūsu rezidents ar deklarēšanās brīdi.

J. Briede.

Bet var taču būt situācija, ka personai pieder īpašums, bet viņa nav deklarēta?

A. Birums.

Protams, tas bija tas viens, ko es vairākkārt teicu, kāda ir šī atšķirība. ASV pilsonis, kam pieder īpašums, ļoti daudzi gadījumi Latvijā, bet viņš nepārceļas un nedeklarējas, viena situācija. ASV pilsonis, kam pieder īpašums Latvijā, bet viņš pārceļas uz dzīvi, deklarējas šeit. Cita situācija. Pirmajā gadījumā varam viņu aplikt atšķirīgi, mazāk labvēlīgi, otrā gadījumā nevaram. Otrais gadījums atbilst tam ar Krievijas pilsoni.

J. Briede.

Paldies.

A. Laviņš.

Labi, paldies. Jā, vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina/

Jā, paldies. Biruma kungs, vēl būs jautājums. Nu, ja jūs vairāk sasaistāt to, ka tik salīdzinoši vienkārši, tiklīdz ārvalstu pilsonis, trešās valsts pilsonis iegādājas

īpašumu Latvijā, tas uzreiz, tā ir investīcija un piemērojams LESD 63. pants. Tādā gadījumā jautājums ir par to, kā jūs raugāties vai... Nu es tādā no tiesību politikas viedokļa kā iestādei Finanšu ministrijai pajautāšu, vai valsts nav tiesīga, valsts plašākajā izpratnē, nav tiesīga regulēt, kuru valstu pilsoņu investīcijas Latvijā ir drošas, proti, kuras mēs vēlamies? Un kuras valsts, nu tā tad, piederīgo pilsoņu investīcijas Latvijā nav drošas, kurus mēs nevēlētos, lai šie trešo valstu pilsoņi neiegādātos šeit, Latvijā? Vai šeit ir pieļaujamas kādas atkāpes, kuras tieši no drošuma viedokļa investīcijas mēs kā valsts gribētu sargāt? Vai ir kaut kādi izņēmumi? Vai visos gadījumos mēs pieļaujam šādu trešo valstu investīciju, nu, jēdzieniski jūs lietojat, investīciju, tā tad ienākšanu Latvijā? Paldies.

A. Birums.

Paldies par jautājumu. Es gribētu teikt, ka ar vispārīgo nodokļu likumdošanu tas nebūtu regulējams, ja. Tātad, ja nāk šī investīcija, protams, mēs esam maza, atvērta ekonomika, mēs veicam investīcijas, mēs gribam viņas, lai ir. Tomēr investorus, arī termiņuzturēšanās atļauju ieguvējus, kuri nāk ar investīcijām, viņus vērtē attiecīgi drošības iestādes. Tātad. mana atbilde būtu tāda, ka valstis mēs nevaram grupēt, bet konkrētas personas, viņas jau šodien vērtē, cik man zināms, bet ne nodokļu aspektā. Viņas izvērtē, vai šīs personas vienkārši varbūt nav saistītas ar organizēto noziedzību, nav naudas atmazgātāji vai tamlīdzīgi, kur, teiksim, valsts, kura ir nesen atvērta, kurai pieejami kapitāla aktīvi, nekustamie īpašumi, ir pievilcīga tādiem. Un, cik man zināms, šīs iestādes vērtē visus termiņuzturēšanās atļaujas ieguvējus, ja. Tātad, es domāju, tur arī ir atteikšana. Bet ar nodokļu likumdošanu mēs neredzētu, ka var to grupēt, un pa valstīm, es domāju, to nevar grupēt, jo valsts pati var nebūt vainīga pie savu pilsoņu darbības, tāpat Latvijas pilsoņi var būt iesaistīti. Bet valstis ir grupētas šajā te Eiropas Savienības grupējumā kā valstis ar zemiem nodokļiem, ja, valstis ar zemiem nodokļiem, nesadarbojošas valstis, tā tad šis saraksts, kurš ir, kurā šobrīd arī ir Krievija, ja, bet tas neaizliedz viņiem investēt, ja viņi nav sankcionētas personas. Protams, viņiem ir papildu uzmanība pievērsta. Bet nodokļi ir pateikuši – ja jūs nākat, jums tas būs dārgāk. Kad jūs iegūsiet peļņu šeit, mēs no jums ieturēsim vairāk kā no kuriem citiem, un mēs to drīkstam darīt, jo Eiropas Savienība jūs ielika šai sarakstā, kuru Latvija automātiski kopē. Mēs pieņem Eiropas Savienības sarakstu, mēs viņu regulāri atjaunojam, ja. Tā kā es teiktu, ka tas ir uz personām, tās ir drošības iestādes, kas vērtē. Man šķiet, valstis kā tādas nodokļiem mēs vērtējam... mums ir nodokļu vērtējums tikai kā šīs nesadarbojošās jurisdikcijas, ja. Bet valstis kā investīcijām nelabvēlīgas - mums nav nodokļiem tāds regulējums.

I. Kucina.

Paldies. No jūsu atbildes – nesadarbojošas jurisdikcijas. Kā jūs to domājat?

A. Birums.

Ļoti vienkārši. Tātad Latvijā no 1996. gada nodokļu vajadzībām bija zemu nodokļu un beznodokļu valstu saraksts ar vairāk kā 50 valstīm tajā. Un tātad, ja uz viņām izdarīja maksājumus, no maksājuma bija jāietur nodoklis izmaksas brīdī, kas padarīja šo sadarbību neizdevīgāku, ja. Tātad šis jautājums bija aizgūts no tā laika citām attīstītām valstīm. Bet jau apmēram sešus gadus atpakaļ Eiropas Savienības Rīcības kodeksa darba grupa ļoti nopietni tam pievērsās, ka... Cik nu tas veikli bija, bet viņi sāka izvērtēt visas pasaules valstis attiecībā uz šādiem kritērijiem – vai viņi sniedz nodokļu informāciju, vai viņās ir pietiekama nodokļa likme un tamlīdzīgi, tamlīdzīgi, ja. Un šis darbs notiek aktīvi, visu laiku viņi skata tālāk jaunas un jaunas valstis. Šobrīd tajā ir kādas padsmi valstis, ja. Klīdzošākais gadījums, ka tajā tika ielikta Krievija, ja. Bet viņa tur ielikta nevis iebrukuma Ukrainā dēļ, bet tāpēc, ka viņai bija viens nodokļu režīms. Ja valsti vērtē, vērtēšanas gaitā valstij jāaņem atcelt to, ko šī grupa uzskata par kaitīgu. Ja viņa neatceļ, viņu beigās ieliek šai sarakstā, ja. Tātad šis ir tāds saraksts, kuru Latvija katru gadu atjauno. Viņu nosaka Eiropas Padomes Uzņēmējdarbības kodeksa darba grupa. Un tas ir tas, pēc kā mēs vadāmies, jo Latvijai vienai pašai nav resursa vērtēt 200 valstis pasaulē, kā saka, bet mēs labprāt pieņemam to, ko Eiropa novērtē.

I. Kucina.

Paldies. Nu paturpināsim, tātad ir saraksts. Jūs minējāt – Krievija, pieļauju, citas trešās valstis arī tur ir minētas, nesauksim vārdā šobrīd, un katru gadu šo sarakstu pārskata, pēc kā Latvija vadās. Un, ja, piemēram, šai minētajā gadījumā Krievija ir šī te nesadarbojošā jurisdikcijā un sarakstā, ko tas nozīmē praktiski attiecībā uz nodokļu atvieglojumiem, nodokļu piemērošanu? Paldies.

A. Birums.

Attiecībā uz ienākuma nodokļiem tas nozīmē, ka nodoklis tiek ieturēts, izmaksas brīdī tiek atņemti 20 procenti uzreiz no maksājumiem, kas iet Krievijas rezidentam šobrīd, ja, tādi ir noteikumi, kas padara ļoti neizdevīgu jebkādu sadarbību, ja. Attiecībā uz... Ir vēl citi tiešo nodokļu normatīvi, visi darījumi tiek uzskatīti par saistītiem, kas nozīmē, ka darījumam jākorrigē cenas pēc tirgus cenām, ja. Tātad nekustamā īpašuma nodoklī šeit nav šādu te ierobežojumu šobrīd, kas balstītos uz šo te sarakstu, ja.

I. Kucina.

Paldies. Bet šos ierobežojumus nosaka Latvija, valsts pati iekšējā regulējumā. Un jautājums ir šāds. Jūs sakāt, šobrīd attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokļiem šādi te kaut kādi, kā jūs minējāt, neizdevīgai sadarbībai īpašais... nu, nezinu, tur savādāks nodokļu režīms nav. Vai jūs pieļaujat, ka tāds varētu būt, ņemot vērā par pamatu šo sarakstu?

A. Birums.

Tur ir jāskatās, jo nekustamā īpašuma nodoklim ir sava specifika. Viņš praktiski mums tiek samaksāts par to īpašumu, kas atrodas pie mums. Un maksātājs ir tas, kam viņš pieder, ja. Mēs nonākam atpakaļ daļēji pie jūsu jautājuma, vai mēs gribam, ka viņš pieder tam? Un tas principā ir šobrīd, valsts ir noteikusi, kā nu tas ir, termiņatļauju programmu, kurā cilvēki var vai varēja iegādāties, ja. Tātad valsts ir ar šo teikusi, mēs jūs gribam. Viņus pārbauda, konkrēto personu, drošības iestādes, ja.

I. Kucina.

Paldies. Bet vai jūs neizslēdzat to, ka, ja tomēr šis saraksts, kas pastāv, ir iekļautas šīs te nedraudzīgās valstis vai neizdevīgai sadarbībai, vai nesadarbojušās jurisdikcijas, kā jūs šodien lietojāt jēdzienus, valsts tomēr varētu pieļaut izņēmumus? Paldies.

A. Birums.

Pieļāvuma formā es saku, ka varētu, bet uz rezidences bāzes, ne uz pilsonības bāzes. Mēs neatkāpsimies no tā dalījuma, kas ir. Mēs pēc pilsonības baidāmies, ka tas aktivizēs kaut kādus, nu... tur vienmēr parādās nianse, jo galvenais ir tas, ka šis pilsonis nav obligāti saistīts ar to jurisdikciju, kura viņam uzliek nodokli, kamēr rezidents jau ir, ja. Un, un līdz ar to var parādīties šīs nianse, ka viņi ir, viņi tiek traktēti atšķirīgi. Jo mēs runājam par vispārējo nodokļu likumu. Arī šis saraksts – tā ir vispārējā nodokļu likumdošana.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Man tikai viens jautājums. Mazliet precizējiet par šo Līgumu par Eiropas Savienības darbību 63. panta aktualitāti šajā lietā. Tātad 63. pants jeb noteikumi par kapitāla brīvu apriti nav piemērojami situācijās, kurās tātad visi elementi saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti. Šajā gadījumā, ja nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs ir fiziska persona, kas deklarējis ilgstoši savu dzīvesvietu Latvijā, lai arī būtu citas valsts pilsonis, vai šādā gadījumā ir uzskatāms, ka šeit visi elementi ir saistīti tieši ar Latviju? Tātad nekustamais īpašums atrodas Latvijā, par kuru maksājams nodoklis, pats maksātājs ir deklarēts ilgstoši Latvijā kā nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs. Tad 63. pants šādā situācijā vispār ir apskatāms vai nē? Vai attiecināmi vienkārši vispārējie noteikumi par diskriminācijas novēršanu, kas izriet no šī modeļa konvencijas 24. panta?

A. Birums.

Jautājums precīzs, saprotu viņu par šiem diviem tvērumiem. Ātrumā izlasot tekstu, tātad jābūt vienādei attieksmei vienādos apstākļos. Gan šis pilsonis ir rezidents, gan mūsējais ir rezidents. Nodokļu... Īsi sakot, citiem vārdiem sakot, man pirmšķietami, kā jālasa šis līgums šai situācijā ir, ka viņš tomēr nepieļauj atšķirīgu attieksmi pēc citas pazīmes kā pēc rezidences, ja. Tātad un, ja rezidence ir vienāda, tad šī pilsonība, manuprāt, beigās varētu tikt izskatīta, ka pēc viņas nedrīkst diferencēties arī šeit. Viņš tikai nemin. Nodokļu konvencijas pasaka skaidri – pilsoņus tādos pašos apstākļos, ja, tas ir ļoti zināms teksts, ja. Šeit ir drusku cita definīcija – aizliegti ierobežojumi. Aizliegti tādi, tomēr ierobežojumi atļauti, ja rezidence ir atšķirīga. Bet tas nepasaka, ka var kaut ko darīt ar pilsoņiem. Nu tāda man būtu ātra atbilde.

J. Neimanis.

Nē, es mazliet domāju citu, ka, tātad, līguma 63. pants nav piemērojams gadījumos, kuros visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti. Un vai šeit, nu, kur ir tātad Latvija, Latvijā reģistrēta uz pastāvīgu dzīvi fiziska persona, nekustamā īpašuma īpašniece, deklarēta Latvijas teritorijā, īpašums atrodas Latvijā. Vai vispār šis līguma pants šeit ir, nu, aktuāls, teiksim tā? Jeb tas ir vispārīgs nu tātad vienlīdzības principa jautājums, kur attiecīgi šis pants nav aktuāls nemaz? Nu, kur nav šis te trešās valsts, jeb jūs raugāties uz to, ka tātad savulaik tātad notika šī kapitāla aprīte. Savulaik tātad Krievijas pilsonis, nu, es saprotu – laulātais viņas vai dzīvesbiedrs iegādājās šo īpašumu. Pēc tam viņa kļuva par īpašniecei Latvijā jau pēc viņa nāves un... Vai tur ir kaut kāds 63. panta jautājums vispār?

A. Birums.

Sapratu. Labi. Man šķiet, ka man jāiedziļinās te. Bet man šķiet, ka šis līgums, viņš ietur pamatprincipus. Un, ja arī tas nav līguma jautājums, tas droši vien pārslēdzas uz tās valsts galveno jurisdikciju, kurā viņš tātad ir nokļuvis, pierēģistrējies un šeit... Mēs taču arī tagad skatāmies, vai personas, kas ir vienādos apstākļos, netiek pret viņām vērsti atšķirīgs traktējums, un vai tas ir pamatots. Tam būtu jāvadās pēc tās valsts likumiem, kurš arī, mūsaprāt, neatļauj personām piemērot dažādus noteikumus vienos un tajos pašos apstākļos. Man šķiet, tā aizsardzība... Es domāju, ka turpina darboties šis līgums, bet es nevaru momentā pamatot precīzi, ar kuru, ja. Bet tai pat laikā jau šī situācija pārklājas ar iekšzemes regulējumu tās valsts, ja. Un Latvija kā Eiropas Savienības dalībvalsts, nu, mēs arī nevaram piemērot, manuprāt, arī iekšzemē saviem rezidentiem atšķirīgu traktējumu, ja viņi ir vienādos apstākļos.

A. Laviņš.

Paldies. Vai Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības pārstāvjiem būs jautājumi. Lūdzu! Būs?

A. Stucka.

Labdien, godātā tiesa! Būs jautājumi, ja drīkst.

A. Laviņš.

Jā, Stuckas kungs, lūdzu!

A. Stucka.

Jā, paldies. Sakiet, lūdzu, godātais Finanšu ministrijas pārstāvi, vai Finanšu ministrija ir vērtējusi Jūrmalas saistošo noteikumu leģitīmos mērķus?

A. Birums.

Nu nodokļu kontekstā droši vien, ka nav. Nu es varu atkārtoties, mums ir gūzma dažādu uzdevumu, un mēs šo atbildējam, savulaik mēs uzskatījām, ka nu šis skaidrojums ir sniegts gan domei attiecīgi pašvaldības, gan arī uzraugošajai ministrijai. Nu, mums likās, ka viņi kaut kādā veidā tiks ņemti vērā, un es dzirdēju, ka darbs tika veikts šajā, ja. Un ko es šīs sēdes pirmajā daļā saklausīju, ka tur bija kādi fiskāli iemesli, kas neļāva viņus pārveidot, bet nē, mēs tā... nu mums nav bijis uzdevums vienkārši.

A. Stucka.

Paldies. Tad nākamais jautājums. Savulaik Valsts kontrole ir vērtējusi valstī pastāvošo nodokļu atvieglojumu un atlaižu sistēmu, kā rezultātā Finanšu ministrija ir

sagatavojusi un Ministru kabinets 2021. gada 8. aprīlī apstiprinājis ziņojumu par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu izvērtēšanu. (Protokols Nr. 32., 37. paragrāfs). No šī ziņojuma izriet tāda frāze, ka nodokļu atvieglojumi uzskatāmi par novirzi no attiecīgās valsts likumos noteiktā vispārējā nodokļu režīma. Sakiet, ko jūs saprotat ar šo jēdzienu „vispārējais nodokļu” režīms?

A. Birums.

Paldies. Es varētu atbildēt ar vienkārši ar piemēru, ja. Tie ir jebkādi, parasti vai nu atvieglojumi, skatoties uz vispārēji piemērojamu nodokļu režīmu, vai arī viņa apgrūtinājumi. Ja es skatos uz, piemēram, uzņēmuma ienākuma nodokli, kur mums ir likme šodien 20 procenti. Latvijā ir arī likums par speciāli ekonomiskajām zonām un brīvostām, kurā ir noteikts, ka, ja izpilda šos noteikumus, lai darbotos šajā zonā, un saņem attiecīgo atļauju, tad nodoklis tiek samazināts par 80 procentiem. Vispārīgi piemērojamais tiek samazināts līdz 80 procentiem, ja. Tātad šis ir viens no atvieglojumiem. Vispārējais nodokļu režīms - 20 procentu likme, īpašais speciālajās ekonomiskajās zonās - tas ir, cik tur sanāk, viena piektdaļa no tā, ja. Tātad tas būtu viens. Un otra polaritāte šeit ir tas, ko es minēju, regulējums tai pašā uzņēmuma ienākumu nodokļa likumā par maksājumiem uz nesadarbojošos jurisdikcijām, kur ir noteikta papildus likme izmaksas brīdī vēl plus 20 procenti klāt, ja. Nu tātad vidējais ir tas vispārējais, un viņā ir atvieglots brīvostās, SEZos un pasliktināts uz maksājumiem uz ārzonām, tā dēvētajām. Nu tāda īsa atbilde.

A. Stucka.

Jā, paldies. Un tad man ir precizējošs jautājums kontekstā ar to, ko jūs teicāt. Vai pašvaldība savā administratīvajā teritorijā var paredzēt savu nodokļu režīmu, balstoties uz noteiktiem izvirzītiem leģitīmiem mērķiem, un tajā skaitā veicot samērīguma izvērtējumu?

A. Birums.

Noteikti var. Pašvaldības noteikti var, daļēji es tam pieskāros. Tomēr tas nevar būt ārpus šī te tvēruma un deleģējuma, ja. Un tā kā šai gadījumā ir iespējama situācija, ka pašvaldība ar saviem noteikumiem nosaka arī citas valsts rezidentu vai pilsoņu nodokļu uzlikšanu, mūsaprāt, ir jāievēro visi šie te pamatprincipi gan divpusējos līgumos, gan Eiropas Savienības līgumā.

A. Stucka.

Jā, paldies. Sakiet, Jūrmalas pašvaldības saistošajos noteikumos „Par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem” ir vairāk kā 20 nodokļu maksātāju

kategorijas, kur ir minēti dažādi kritēriji, tai skaitā pilsonības kritērijs. Pašvaldība ir brīvi izvēlējusies dažādus kritērijus, arī pilsonības kritēriju. Vai šī pilsonības kritērija izvēle ir prettiesiska?

A. Birums.

Nu tik skaļā vārdā es neteikšu, bet viņa neatbilst šīm te saistībām, kas ir uzņemtas ar šiem starptautiskajiem līgumiem, un Līgumam par Eiropas Savienības darbību viņi neatbilst.

A. Stucka.

Un sakiet, kādam normatīvam aktam vai starptautiskam līgumam neatbilst tas, ka Jūrmalas pašvaldības dome nav paredzējusi nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus Krievijas pilsoņiem?

A. Birums.

Viedoklis ir sniegts par situāciju, kad ir spēkā šis te divpusējais līgums, ja. Mēs arī šo te gradāciju atkārtojām. Šobrīd ir iespējams, ka, ja tas balstās tikai uz pilsonības pamata, tas varētu neatbilst arī Līguma par Eiropas Savienības darbību kopējiem noteikumiem. Protams, ir ļoti maza iespēja, ka Krievijas pilsonis var vērsties, pamatojoties uz šo te līgumu. Tomēr mēs zinām, ka pat sankcionētas personas ir apstrīdējušas pret viņiem izvirzītās sankcijas un tieši Eiropas Savienības Tiesā, kur ir demokrātisku valstu savienības iespēja pastāvēt par savām tiesībām. Ja, tā kā, nu, mēs nevaram izslēgt to.

A. Stucka.

Atvainojiet, Briedes kundze, es paturpināšu jūsu jautājumu. Sakiet, vai ir iespējams paredzēt nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumus, ievērojot nodokļu maksāšanas progresivitāti? Respektīvi, bagāts cilvēks – nodokļu atvieglojumi nepienākas, nabadzīgs cilvēks – pienākas, tostarp arī ievērtējot pilsonību un ievērtējot to, ka termiņuzturēšanās atļauja ir iegūta par naudu?

A. Birums.

Tā, īsa atbilde, pilsonību ievērtēt, manuprāt, nevar. To var darīt uz rezidences pamata. Visu laiku atceramies, jābūt vienos tajos pašos apstākļos. Pilsonība ne vienmēr nozīmē, ka persona attiecībā uz rezidenci ir tajos pašos apstākļos pret jurisdikciju, kas izdod šo regulējumu. Tātad pilsonību nē, bagātību jā, uz rezidences principa.

A. Stucka.

Paldies, godātā tiesa, man nebūs vairāk jautājumu. Varbūt kolēģiem tiesas zālē būs jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu, kolēģi, tiesas zālē vai vēlas uzdot jautājumu?

M. Pilmanis.

Jā, godājamā tiesa, man būtu viens jautājums. Varbūt atkārtojot to, kāpēc Senāts administratīvajā lietā vērsās tiesā, ir tas apstāklis, ka Senāts, izvērtējot tiesību normu, konstatēja, ka tiesību norma atbilst likumam. Arī Senāts, izvērtējot konkrēti tiesību normas atbilstību šim pašam divpusējam līgumam, secināja, ka līgums nav piemērojams, un nav konstatējama šī, nu, pēc būtības neatbilstība līgumam. Vienkārši šodien es arī, kad dzirdēju, ka jūs norādījāt, ka tika pārkāpts deleģējums, jautājums tāds, vai jūs vienkārši tam nepiekrītat tam Senāta sniegtajam vērtējumam, ar kuru Senāts vērsās Satversmes tiesā?

A. Birums.

Paldies. Jā, un mēs, protams, ļoti izprotam to uzdevumu grūto, kas ir Jūrmalas pilsētas domei, balansēt šādu situāciju, kad viņu teritorijā šo nodokli piemēro bagātiem cilvēkiem un arī tiem, kas tur dzīvo paaudzēs, kuriem ir dažāda šī te maksātspēja. Bet pie jautājuma. Personīgi es neizlasīju to, ka šis te līgums nav piemērojams. Man jāpārlasa būs vēlreiz. Es gribētu teikt, ka šie te noteikumi tiktāl, cik viņi balstās uz pilsonību, viņi šiem te līgumiem neatbilst, jo līgums tai laikā bija spēkā, par ko mēs skaidrojām. Pēc tam iestājās šis regulējums, ka ir Līgums par Eiropas Savienības, tātad, darbību, kurā ir vairāk izņēmumu. Nu man tāda tā atbilde. Vai arī jūs varat precizēt to jautājumu?

M. Pilmanis.

Varbūt tas precizējums tādā ziņā, ka Senāts jau vērtēja šo līgumu arī tajā brīdī, ne tikai Senāts, arī administratīvā apgabaltiesa pirms šī visa 2022. gadā. To vērtējumu pateica, ka, nu, tas vērtējums pēc būtības ir tāds, ka līgums būtu attiecināms tikai un vienīgi uz investoriem, nevis uz jebkuru vienas valsts pilsoni otras valsts teritorijā. Un tāpēc līgums, ka tā vispār kaut, ja būtu spēkā esošs, nav piemērojams. Es varbūt vienkārši tāpēc atkārtosos, nu, protams, līdzīgi kā arī iepriekš tiesneši uzdeva par to investīciju, nu arī tad jebkurš cits, kurš nopērk jeb kā dabūjis ir, ir uzskatāms par investoru. Un tad jautājums tāds, nu, vai Senāts, veicot tiesību normas analīzi, ir kļūdījies?

A. Birums.

Es nevarētu vērtēt Senātu, bet paust savu viedokli. Mēs redzam, ka Līgumu par Eiropas Savienības darbību izmanto fiziskās personas, ja, kad viņi vēlas panākt, kad viņi domā, ka viņu tiesības ir pārkāptas. Un par investīcijām man jāpavērtē. Tas ir labs elements, ko jūs izcēlāt, bet atmiņā man ir, ka mums ar trešām valstīm bija investīciju aizsardzības līgumi, kurus, šķiet, Eiropas Savienība, iestājoties mums, daļu terminēja, starp Eiropas Savienības dalībvalstīm viņi tika terminēti. Un šķiet, ka viennozīmīgi tie ir piemērojami apjomīgu investīciju gadījumā, bet mēs visdrīzāk nevaram izslēgt to, ka fiziskā persona var mēģināt izmantot arī šo te vispārējo regulējumu. Protams, viņš ir mazāk skaidrs, ar mazāk, gribu angļiski teikt, mazāk uzliekošu pienākumu kā divpusējs līgums, kurš vairs nav spēkā ar Krieviju, bet tad bija spēkā.

Tad vēl par to līgumu divpusējo, fiziskās, juridiskās personas, visi ir rezidenti, visu tiesības aizsargātas. Par līguma darbības periodu man nav jautājumu attiecībā uz jūsu uzdoto. Mēs uzturam savu viedokli, par šo periodu it īpaši.

A. Laviņš.

Paldies. Saprotu, citu jautājumu nav. Bet tad... jā, lūdzu!

E. Silova.

Labdien! Paldies. Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5. panta pirmo daļu atvieglojumus nosaka nekustamā īpašuma nodoklim, kurš aprēķināts saskaņā ar šā likuma 3. panta prasībām. Tas nozīmē, ka sākotnēji tiek aprēķināts nodoklis, un pēc tam, kad persona iesniedz iesniegumu vai arī atsevišķos gadījumos bez iesnieguma iesniegšanas, jau tiek lemts, vai konkrētajā gadījumā ir pievērojams atvieglojums. Nodokli aprēķina, reizinot kadastrālo vērtību ar nodokļa likmi, un, ja kadastrālo vērtību nosaka Valsts zemes dienests visiem īpašumiem, tad likmi var noteikt vai nu pašvaldība savos saistošajos noteikumos, vai arī piemērot likumā noteikto likmi, ja. Jūrmala šādus saistošos noteikumus nav pieņēmusi, līdz ar to tiek piemērotas likumā noteiktās likmes, ja. Tas nozīmē, ka nekustamā īpašuma nodoklis tiek aprēķināts visiem pilnīgi vienādi. Un tas nodoklis, ko maksā trešās valsts pilsonis, ir pilnīgi vienāds ar to nodokli, ko maksā Latvijas Republikas pilsonis, kurš, piemēram, ir deklarēts Rīgā. Sakiet, lūdzu, vai šajā nodokļu aprēķināšanas posmā jūs saskatāt jebkādas diskriminācijas pazīmes?

A. Birums.

Paldies. Es saprotu, bet jūsu kritērijs nav pilsonība, bet deklarācija. Tātad jums, nu, lai dabūtu šo atvieglojumu, ja es dzīvoju, teiksim, Dobelē, bet man ir šis īpašums Jūrmalā, un es neesmu deklarēts, man nepienākas. Ja es deklarējos Jūrmalā, man

pienākas, tā kā jūs jau paši nonākat atpakaļ pie šī piesaistošā elementa. Tad ar pilsonību nepietiks, ja, tikai ir šī deklarācija. Tātad, ja viņš ir deklarēts, izlīdzinās šis statuss, kurš atbilst visiem šiem augstajiem starptautiskajiem standartiem, kurš mehāniski norāda uz piesaisti šai pašvaldībai.

E. Silova.

Jā, es runāju par to pirmo aprēķināšanas posmu, ja, jo, kā es jau minēju, atvieglojumu piemēro jau aprēķinātajam nodoklim, tātad sākotnēji ir nodokļa aprēķins. Un vai šādā situācijā, ko es minēju, kad nodokli maksā trešās valsts pilsonis un Latvijas Republikas pilsonis, kurš ir deklarēts jebkur valstī, vai šeit pastāv Jūrmalas gadījumā jebkādas diskriminācijas pazīmes?

A. Birums.

Nē, šādā nepas... atvainojiet, vēlreiz tos noteikumus. Trešās valsts pilsonis deklarēts...?

E. Silova.

Vienkārši trešās valsts pilsonis, pat nav svarīgi, vai tas ir rezidents vai nerezidents, tam nav nozīmes, jo Jūrmalā tie, tā nodokļu likme un tā nodokļu aprēķināšanas kārtība pēc būtības ir vienāda pilnīgi visām personām neatkarīgi no viņu rezidences.

A. Birums.

Un otrs gadījums ir...?

E. Silova.

Otrs gadījums ir Latvijas Republikas pilsonis, kurš ir deklarēts, nu, piemēram, Rīgā.

A. Birums.

Nē, šeit mēs neredzam, jo viņi abi neizpilda šo te Jūrmalas prasību par deklarēšanos. Bet tā nav, šeit kritērijs nav pilsonība. Šeit ir šī deklarācija.

E. Silova.

Jā, jā, jā, liels paldies. Un vēl viens jautājums par jaunu likuma normu – tas ir likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.² pants. Tas paredz pašvaldībai pienākumu no šī gada 1. jūlija ar 10 procentu nodokļu likmi aplikt nekustamos īpašumus, kas pieder sankcionētām personām. Tas nozīmē, ka nodokļu pieaugums zemei būs aptuveni

sešarpus reizes, nodokļu pieaugums ēkām ir no sešarpus līdz 50 reizēm. Tāpat arī sankcionētām personām netiks piemēroti nodokļu atbrīvojumi vai nodokļu atvieglojumi. Mūsu gadījumā, protams, šī likuma norma attiecas uz Krievijas un Baltkrievijas fiziskām un juridiskām personām. Un tāpēc man ir jautājums, vai, pastāvot šādai nodokļu politikai valstī attiecībā uz Krievijas un Baltkrievijas personām, pašvaldībai tomēr saglabājas pienākums finansiāli atbalstīt pārējos šo valstu pilsoņus, un konkrētajā gadījumā, piešķirot nodokļu atvieglojumus?

A. Birums.

Saprotu šo kontekstu. Sankcionētas personas, tās nosaka vai nu dalībvalstis, vai mūsu sabiedrotie, vai Eiropas Savienība, arī Latvija var noteikt. Sankcionēta persona – tā nav vispārējo nodokļu uzlikšana. Tātad ar viņām var to, ko likumā nosaka, to viņām jāizpilda, ja. Tātad, ja blakus ir atkal šis valsts pilsonis, kas izpilda pārējos noteikumus, ja, šinī situācijā pastāv risks, ka viņš var mēģināt izmantot atlikušo mehānismu savu tiesību aizsardzībai, kurš ir Līgums par Eiropas Savienības dalību. Bet sankcijas mēs nodalām. Tas ir cits stāvoklis, tas ir kara stāvoklis, tas ir ārkārtējs stāvoklis. Ar, nu, vienkārši ar nodokļu likumiem mēs nevaram risināt sankcijas, ja. Tā ir slikta prakse ar nodokļu likumiem risināt administratīvos jautājumus un vēl kaut ko citu, jo tas rada iespaidu, ka kāds šos nodokļus samaksās un turpinās pārkāpt. Teorētiski.

E. Silova.

Jā, vai nesanāk, ka mēs konkrētajā gadījumā risinām ar nodokļu likumiem šīs sankcijas?

A. Birums.

Tas bija politisks uzstādījums koalīcijā ietilpstošajiem spēkiem, un koalīcija pieņēma šādu lēmumu to noteikt nodokļu likumā. Citos apstākļos šos te vienvērtīgos pasākumus, mēs viņus esam pūlējušies iekļaut likumā par Ukrainas civiliedzīvotāju statusu, aizmirsu nosaukumu, ja, tātad, jo šis likums ir uz laiku. Viņš darbosies, kamēr ir šī nesaprātīgā situācija, un pēc tam viņš tiks atcelts, un viss atgriezīsies pie normāla regulējuma, ja. Šai gadījumā bija īpaša prasība to iekļaut vispārējo nodokļu likumā, ja. Bet, arī esot vispārējo nodokļu likumā, tās ir sankcijas. Viņš balstās tikai uz sankcijām. Nav sankciju, nestrādā šī norma, ir sankcijas, uz konkrētām personām strādā. Ārlietu ministrija, toreiz sniedza informāciju, kuras ir šīs sankcionētās personas.

E. Silova.

Paldies.

M. Pilmanis.

Varbūt... Papildinot varbūt kolēģes pirmo jautājumu. Tā būtība ar to atvieglojumu piešķiršanu ir tā, ka gada sākumā visām personām tiek sagatavoti nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumi, un pēc tam personas vienkārši var vērsties ar iesniegumu pašvaldībā, nu, konkrēti lūdzot sniegt atvieglojumu. Varbūt jautājums ir tāds: vai nekustamā īpašuma nodoklis, kas tika aprēķināts arī šīm trešajām personām, nu, nepiešķirot atvieglojumu, vai tajā brīdī viņš ir kaut kādā veidā diskriminējošs?

A. Birums.

Noteikti nav, tā ir vispārēja likumdošana. Tomēr likumdevējs ir noteicis iespējas piemērot atvieglojumus uz zināmiem noteikumiem. Un uz tiem noteikumiem, uz kādiem viņi tiek piemēroti vai netiek piemēroti, ir risks, ka fiziskās personas var saskatīt, ka pilsonības kritērijs ir neatbilstošs. Viens pats par sevi ņemts, ka viņš ir neatbilstošs. Un viņiem būs šī aizsardzība šajos te starptautiskajos mehānismos. Un mums, protams, konkrētā situācija ir, ka mums ir Krievijas pilsoņi, kas ir nopirkuši šos īpašumus, ja, bet man tomēr jāatgādina, mēs šeit runājam par visām trešajām valstīm, ja, ne tikai par Krieviju, mēs runājam par visām trešām valstīm, kur šis viss attiecas, ja.

A. Laviņš.

Labi, paldies. Citu jautājumu nav. Biruma kungs, paldies jums par dalību tiesas sēdē un sniegtajām atbildēm uz dažādiem jautājumiem. Paldies jums.

Turpinām uz klausīt pieaicinātās personas, un nākamā ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, kuru tiesas sēdē pārstāv Pašvaldību departamenta Pašvaldību pārraudzības nodaļas vadītāja Sabīne Liepa. Liepas kundze, ja. Paldies. Personu apliecinātie dokumenti vai ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies. Liepas kundze, lūdzu! Arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai ir uzdoti tiesas lēmumā jautājumi divi, tāpēc aicināšu visupirms sniegt atbildes uz šiem jautājumiem. Jā, lūdzu, vārds jums!

S. Liepa.

Labrīt, godātā tiesa! Jā, Vides aizsardzības ministrijai tika uzdots jautājums, vai ministrija ir nosūtījusi Jūrmalas pilsētas pašvaldībai atzinumu tāpat par 2012. gadā

pieņemtajiem saistošajiem noteikumiem. Un arī attiecīgi, vai ir sniegusi atzinumu 2015. gadā par grozījumiem šajos saistošajos noteikumos, kura tad arī ir apstrīdētā norma. No ministrijas puses varu informēt, ka ministrija ir sniegusi atzinumu gan 2012. gadā, gan 2015. gadā. 2012. gadā, sniedzot atzinumu, atzinums tika izteikts bez iebildumiem, izsakot tikai atsevišķus priekšlikumus, kas neattiecas uz minēto tiesību normu. Savukārt 2015. gadā, saņemot tāvad grozījumus šajos saistošajos noteikumos, ministrija sniedza atzinumu bez iebildumiem un arī priekšlikumiem.

A. Laviņš.

Bet lūgums jau šajā jautājumā bija izvērsts ne tik daudz, vai bija iebildumi, vai nebija iebildumi. Ja to iebildumu nebija, kā jūs minējāt, tad jūs varētu paskaidrot atbildi plašāk. Tad pārraugošās ministrijas skatījumā šie noteikumi neraisīja jautājumus par iespējamu tiesiskās vienlīdzības principa pārkāpšanu. Kā tad, jūsuprāt, izpaužas tas, ka šie noteikumi ir atbilstoši principam? Un mēs dzirdējām arī dažādus starptautisko tiesību dokumentus, kas tiek pieminēti, un tostarp arī Līgums par Eiropas Savienības darbību. Izvērsiet, lūdzu, to atbildi, ka, ministrijas ieskatā, noteikumi ir atbilstoši!

S. Liepa.

Jā, paldies par precizējumu, tāvad. Jā, papildinot, attiecībā uz iepriekš sniegtajiem atzinumiem par 2012. un 2015. gada saistošajiem noteikumiem, visupirms gribu tā kā informēt, ka, jā, izvērtējot saistošo noteikumu tiesiskumu, ministrija izvērtē, tāvad, izstrādātā regulējuma atbilstību tam normatīvajam aktam, uz kā pamata saistošie noteikumi ir izdoti. Konkrētajā gadījumā likums „Par nekustamā īpašuma nodokli”. Tāvad likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” ir iestrādāts pašvaldību pilnvarojums, izdodot saistošos noteikumus, noteikt subjektu grupas, kurām ir tiesības paredzēt nodokļu atvieglojumus. Nu un likums arī nosaka, tāvad, iespējamus procentus, tāvad, cik lieli procenti tad tie atvieglojumi var būt. Nosakot atvieglojumus, tāvad nu, ministrijas ieskatā, pašvaldības, protams, ir tiesīgas izvirzīt arī nosacījumus, arī priekšnoteikumus, tāvad, šo atvieglojumu saņemšanai. Vērtējot saistošos noteikumus šai ietvarā, ministrijas ieskatā, saistošie noteikumi bija tiesiski, tādēļ tas atzinums tika sniegts bez iebildumiem.

A. Laviņš.

Tāvad, jūsuprāt, pašvaldība var grupēt, balstoties vienīgi uz pilsonības kritēriju, nosakot personas, kurām varētu pienākties nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi?

S. Liepa.

Es mēģināšu atbildēt, ka nu saskaņā ar to pašu Nekustamā īpašuma nodokļa likumu, tāgad likumā nav noteikts, kā drīkstētu grupēt vai nedrīkstētu, izņemot, tāgad, tai pantā, 3. pantā jeb 3.¹ pantā noteiktos principus, arī objektīva grupējuma principu. Bet mēs nevienā brīdī neapšaubām pašvaldības tiesības izvērtēt, kādi šie te nosacījumi vai priekšnoteikumi ir objektīvi, vai nu, teiksim, neizvirzām tos nosacījumus tad, kā jums būtu jāgrupē, ja, šie subjekti, kuriem jums tos nodokļu atvieglojumus gribat paredzēt. Līdz ar to tad nu es negribētu teikt, ka mēs uzskatām, ka pašvaldībai nav saistoši arī starptautiskie līgumi. Noteikti viņi ir saistoši, bet nu mēs mūsu kompetences ietvaros izvērtējam tāgad konkrēti šā likuma ietvaros.

A. Laviņš.

Bet vērtējot, vai pašvaldību saistošie noteikumi ir tiesiski, vai atbilst tiesiskuma principam, vai tad jūsu kompetencē nav izvērtēt, vai tās redakcijas ir atbilstošas starptautisko tiesību dokumentiem, kas ir saistoši Latvijai, līguma par Eiropas Savienības darbību attiecīgajiem pantiem, kas varētu būt saistīti ar kapitāla brīvu kustību?

S. Liepa.

Te es gribētu precizēt, ka nu, kā es teicu sākumā, ka mēs, tāgad, izvērtējam tā normatīvā akta ietvaros, uz kā pamata viņi ir izdoti, un kurš satur pilnvarojumu saistošo noteikumu izdošanai. Izvērtējumu plašākā ziņā, tai skaitā arī dažādu, nu teiksim, nodokļu jomā, kāda ir tā viņu atbilstība visiem pārējiem arī nodokļu politikas dokumentiem un starptautiskajiem līgumiem, nu mēs kompetences ietvaros neveicam.

A. Laviņš.

Labi, ja tas ir sarežģīti, jo liels tiesību aktu skaits varētu tikt jāvērtē. Taču konkrētajā gadījumā, vai jūsu rīcībā bija arī Finanšu ministrijas izteiktie iebildumi par to, ka šāds saistošajos noteikumos ietvertais regulējums varētu būt neatbilstošs, un līdz ar to jums jau, nu, tā uzmanība būtu krietni vien fokusēta uz vienu problēmu, kas būtu jāatrisina, nevis visi iespējamie jautājumi, ko aptver vai ko regulē saistošie noteikumi? Bija jūsu rīcībā informācija no Finanšu ministrijas, kas vērsa uzmanību par problemātiku?

S. Liepa.

2018. gadā, jā, 2018. gadā konkrētais jautājums tika aktualizēts nu citas, es pieļauju, tad lietas kontekstā, kur bija arī jā, veikta sarakste, kur bija attiecīgi privātpersona un bija Finanšu ministrija, un arī tad VARAM tai laikā arī tika informēts

arī par Finanšu ministrijas viedokli.

A. Laviņš.

Jūsu rīcībā droši vien arī ir bijis Ārlietu ministrijas un Tieslietu ministrijas viedoklis. Visu šo viedokļu kopumu esat izvērtējuši, un tik un tā ministrija ir nākusi pie secinājuma, ka Jūrmalas saistošie noteikumi attiecībā uz šo aspektu par objektīvo grupējumu un tajā ietveramo kritēriju „pilsonība”, jūsuprāt, tajā laikā ir ministrija nākusi pie secinājuma, ka ir atbilstība šiem dokumentiem?

S. Liepa.

Jā, ir taisnība, jā, ka ir bijis lūgts arī Tieslietu un Ārlietu ministrijas viedoklis tieši par konkrēto apstrīdēto normu, par viņas redakciju, ir arī saņemts. Ministrija nedrīkstētu teikt, ka nāca pie secinājuma, ka tur noteikti viss atbilst un ir korekti, jo ministrija arī 2018. gada nogalē bija vērsusies pašvaldībā, informējot par triju institūciju sniegtajiem viedokļiem, kas tai brīdī bija Finanšu ministrija, Tieslietu ministrija un arī Ārlietu ministrija. Un aicinot un paužot viedokli, ka pašvaldībai būtu jānodrošina saistošo noteikumu atbilstība tai skaitā starptautiskajam līgumam, un attiecīgi aicinot izvērtēt iespēju veikt grozījumus redakcijā.

A. Laviņš.

Labi, jūs esat aicinājuši, bet uzraugošās ministrijas kompetencē ir pieņemt lēmumu par darbības apturēšanu, bet tādu lēmumu var pieņemt tikai tad, kad pati ministrija izdara secinājumu, ka kaut kas šajos noteikumos vai nu viss noteikumu projekts, nevis noteikumu projekts, bet paši noteikumi, vai kāda no daļām ir neatbilstoša augstākstāvošu tiesību normām. Tātad jūs esat izmantojuši tādu kā vieglāku pieeju, aicinājuši veikt grozījumus, bet neesat izmantojuši savu kompetenci. Paskaidrojiet šo, lūdzu, kas tas ir par tādu vidusstāvokli?

S. Liepa.

Jā. Mēģināšu izskaidrot, ka katrā situācijā, kur ir pamats uzskatīt, ka kāda tiesību norma, kas ir pašvaldību saistošajos noteikumos, nav atbilstoša, ministrija kā agrāk, tā arī šodien cenšas, protams, to situāciju risināt primāri ar pašvaldību, tātad, aicinot veikt grozījumu vai uzlabot to redakciju. Un, protams, tas saucamais, nu tātad, galējais līdzeklis, kas arī bija nostiprināts tā laika likumā „Par pašvaldībām”, arī šā brīža Pašvaldību likumā, kas ir VARAM ministra, tātad, rīkojums par prettiesisku saistošo noteikumu vispār kopumā apturēšanu vai atsevišķu punktu apturēšanu, nu ir tas galējais līdzeklis. Un, protams, tur tad ir nepieciešams arī VARAM ministra argumentēts rīkojums. Konkrētajā situācijā, nu, noteikti, ka būtu jāmin, ka tā pārraudzība, ko

ministrija īstenoja, teiksim, arī laika posmā līdz 2019. gadam, viņa noteikti bija vājāka tādā ziņā, ka, nu, tie rīkojumi netika izdoti, es teiktu, varbūt gana bieži. Un bija arī posms, kad tas mainījās. Bet nu tomēr, protams, tas viss ir jādara kompetences ietvaros, un, ja tādu argumentētu rīkojumu nav iespējams izdot, nu es pieļauju domu, ka tad tās tiesības netiek izmantotas.

A. Laviņš.

Jūs norādījāt, ka aicinājāt Jūrmalas pašvaldību, teikšu to tā, veikt grozījumus. Kāda bija atgriezeniskā saite, un kāda bija tālākā jūsu rīcība?

S. Liepa.

Jā, atgriezeniskā saite bija mums no pašvaldības saņemta, kurā pašvaldība, nu, protams, puda savu viedokli kopumā par visiem institūciju sniegtajiem viedokļiem, bet beigu beigās arī informēja, ka Jūrmalas pilsētas domes priekšsēdētājs ar rīkojumu ir izveidojis darba grupu, kuras uzdevums ir sniegt priekšlikumus par iespējamiem grozījumiem saistošajos noteikumos. Nu tad līdz ar to bija saprotams, ka pašvaldība šo jautājumu izvērtēs. Izvērtēs arī attiecīgās normas, nu, turpmāk.

A. Laviņš.

Vai ar to būtu jāsaprot, ka darba grupas rezultātā bija priekšlikumi, kuri ir pieņemti, un līdz ar to ir veikts grozījums, un pēc grozījumu veikšanas, ministrijas ieskatā, problemātika ir novērsta?

S. Liepa.

Manuprāt, mēs neesam informēti par darba grupas ietvaros izdarītajiem secinājumiem vai veikto izvērtējumu. Un, manuprāt, arī tā norma nav mainīta kopš tā 2015. gada, līdz ar to es pieļautu domu, ka pašvaldība, visticamāk, ir nonākusi pie secinājuma, ka attiecīgā norma nav grozāma. Nu tas ir tāds mans viedoklis.

A. Laviņš.

Vai tiesnešiem būs jautājumi?

Labi, jautājumi nebūs. Citu jautājumu nebūs. Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības pārstāvjiem vai būs jautājumi? Stuckas kungs?

A. Stucka.

Jā, godājamā tiesa!

A. Laviņš.

Lūdzu!

A. Stucka.

Jā, godātā tiesa, paldies. Es tad mēģināšu sākt uzdot un tad droši vien kolēģiem būs kas papildināms. Sakiet, cienījamā ministrijas pārstāve, no ministrijas sniegtajām atbildēm uz Satversmes tiesas papildus uzdotajiem jautājumiem izriet, ka ministrija ir vērtējusi un atzinusi par tiesiskiem arī Dienvidkurzemes un Smiltenes novadu pašvaldību domju saistošos noteikumus par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu noteikšanu. Un šajos saistošajos noteikumos noteiktās nekustamā īpašuma nodokļa likmes, es uzveru, – likmes, nevis atvieglojumi – balstās uz pilsonības kritēriju. Kāda bija ministrijas motivācija atzīt šo pašvaldību domju saistošos noteikumus par tiesiskiem? Varbūt jūs varat atbildēt?

S. Liepa.

Paldies par uzdoto jautājumu. Es tad, iespējams, varu atbildēt. No sākuma es tikai varu apstiprināt, jā, ka tiešām tāds arī bija Satversmes tiesas otrs jautājums, uzdotais ministrijai, kas toreiz bija uzdots, ka, vai no pārējo pašvaldību saistošajiem noteikumiem, kas ir gan nodokļa likmju saistošie noteikumi, gan nodokļa atvieglojumu saistošie noteikumi, vai ir iespējams secināt, ka, tāpat, arī pastāv šāds te kritērijs atkarībā no pilsonības? Un tad mēs arī informējām, jā, ka izejot cauri, pārliecinoties par visu pašvaldību saistošajiem noteikumiem, ir mums Dienvidkurzemes un Smiltenes novada pašvaldībām, un tieši, kā pareizi minējāt, attiecībā uz nodokļa likmi. Kur tāpat, kā Jūrmala stāstīja, ka viņiem nav noteikti ar saistošiem, ir noteikts saskaņā ar likumu, tur pašvaldība nosaka viņus ar saistošajiem noteikumiem. Nu, un attiecīgi ir šāds kritērijs. Jā, ministrijas atzinums abos minētajos gadījumos attiecībā par to normu, kur šis kritērijs ir, par to normu, tāpat, iebildums nebija izteikts. Attiecībā uz to iebildums nebija izteikts.

Nu, ministrija attiecībā par to normu, par cik iebildums tur nav izteikts, tāpat arī attiecīgi to prettiesiskumu nekonstatēja. Ja tāds bija jautājums.

A. Stucka.

Paldies, es sapratu atbildi uz jūsu jautājumu. Sakiet, pilsonība ir objektīvs kritērijs, tas izriet arī no Satversmes tiesas prakses. Un pilsonības kritērijs ir izmantojams, ja tam ir leģitīmi iemesli, un ir ievērots samērīgums. Visi kritēriji, viņi ir vienvērtīgi – gan pilsonība kā viens no kritērijiem konkrētai kategorijai, tā arī citi nosacījumi. Piemēram, šajā gadījumā, kas ir šīs lietas pamatā, tāpat tiek tur tiek vērtēts bērns vecumā līdz 19 gadiem gadījumā, ja ģimene ir zaudējusi apgādnieku, un ir šis

nekustamais īpašums. Sakiet, kurš no šiem kritērijiem ir svarīgāks un galvenāks? Vai viņi visi ir vienādi? Vai viņi nav atsevišķi kaut kā izceļami? Piemēram, šis pilsonības kritērijs?

S. Liepa.

Es atvainojos, es precizēšu. Jūs tagad kādā kontekstā prasāt? Kritēriji, kas ir noteikti pašvaldību saistošajos noteikumos, un kādā kontekstā – atvieglojumu piemērošanas ziņā jūs domājat?

A. Stucka.

Jā, es runāju tikai par atvieglojumu piemērošanu. Es gribu pateikt, ka pilsonības kritērijs ir viens no vēl 50 kritērijiem, kas kalpo par pamatu attiecīgai nodokļu atvieglojumu piemērošanai. Kāpēc šis kritērijs būtu tik izšķiroši svarīgs, lai viņu paceltu pāri visiem pārējiem kritērijiem?

S. Liepa.

Paldies. Es tad droši vien atkārtosu to, ko es teicu arī brīdi iepriekš, ka nu ministrija saņemot, nu tā tad, izvērtēšanai tos saistošos noteikumus, ja ir tas pilnvarojums noteikt, ka var noteikt, un ja nav arī tad tie ierobežojumi un aprobežojumi noteikti normatīvajā aktā, tad ministrija neizvērtē tos kritērijus pēc būtības. Nu, proti, ja tie kritēriji ir noteikti, nu tā tad pašvaldība tos ir vērtējusi, pašvaldībai ir skaidrs, tā tad, izvērtējums, kādēļ šādi kritēriji ir nepieciešami, un ministrija tos pēc būtības nevērtē, jo nu ministrija tomēr izvērtē to tiesiskumu, kas nozīmē, ka vai ir izdots atbilstoši tam, vai ir vispār pilnvarojums izdošanai, vai ir izdots pilnvarojuma ietvaros, bet nevērtē saistošo noteikumu lietderību.

A. Stucka.

Paldies. Sapratu jūsu atbildi. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas mājaslapā ir metodika attiecībā par to, kā tiek vērtēti dažādi saistošo noteikumu veidi, tai skaitā saistošie noteikumi par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu noteikšanu. Un, iepazīstoties ar šo metodiku, es neredzēju, kā jūs vērtējat attiecīgo saistošo noteikumu leģitīmo mērķi jeb pamatojumu. Līdz ar to es īsti nesaprotu, kā notiek ministrijas ietvarā attiecīgā saistošo noteikumu pamatojuma izvērtēšana. Vai jums pietiek ar iedzīvotāju aptauju, vai jums ir nepieciešams politikas plānošanas dokuments, uz ko ir atsauce? Vai jums jābūt detalizēti izstrādātai anotācijai saistošajos noteikumos, kur ir pamatotas skaitliskas vērtības? Kas ir to kritēriju summa, kas jums ļauj secināt, ka saistošiem noteikumiem ir leģitīms mērķis?

S. Liepa.

Jā, paldies. Protams, te ir zināma atšķirība starp laiku, kad spēkā bija likums „Par pašvaldībām”, un atšķirībām kopš 2023. gada 1. janvāra, kad spēkā ir Pašvaldību likums. Protams, attiecībā par to, ka jūs vēlējāties noskaidrot, kā VARAM tātad izvērtē leģitīmos mērķus, un es atkārtosos, tātad lietderību kā tādu mēs neizvērtējam. Mēs izvērtējam to, ka, ja, piemēram, pašvaldībai ir pateikts, ka saskaņā ar Nekustamā īpašuma nodokļa likumu pašvaldība ir tiesīga izdot saistošos noteikumus un noteikt atsevišķas nekustamā īpašuma nodokļu maksātāju grupas, kurām pašvaldība var noteikt nodokļa atvieglojumus no 25 līdz 90 procentiem, tātad, ja tas ir šā pilnvarojuma ietvaros izdots regulējums, un, ja šis regulējums neparedz, likums nenosaka, ka ir kaut kādi kritēriji, ir kaut kādi aprobežojumi, ka, teiksim, tikai šādām grupām vai tikai tādām var piešķirt vai kā savādāk, tad ministrija pieņem, ka atbilst. Pilnvarojums izdošanai ir, regulējums skar konkrētu attiecīgo jomu, un regulējums attiecīgi, nu, ir tiesisks. Protams, ir iespējams, ja likums nosaka jau, nu, noteiktas nodokļu maksātāju grupas, kam ir jāpiešķir noteiktus apmērus nodokļu atvieglojumiem. Protams, tam visam mēs sekojam līdz, jo, nu, tas pats par sevi skaidrs, ka nedrīkst nonākt pretrunā.

Attiecībā par to, kāds ir saistošo noteikumu paskaidrojuma raksts, nu mēs pēc būtības viņu pielīdzinātu likumprojekta anotācijai, tad, protams, no 2023. gada 1. janvāra tam ir ļoti liela nozīme, jo, protams, ir gan tāds jauns institūts kā sabiedrības viedokļa noskaidrošana, un, protams, arī tas pamatojums ir jāsniedz krietni izvērstāks. Nu diemžēl 2012. un 2015. gadā tik stingras prasības nebija, nu līdz ar to tas izvērtējums tika veikts, nu, kā nu kurš viņu veica, tā veica.

A. Stucka.

Paldies. Sakiet, savā atbildē uz Satversmes tiesas papildus uzdotajiem jautājumiem ministrija norāda, ka, citēju: „ņemot vērā, ka nodokļu atvieglojumi ir izņēmums no vispārējā nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas režīma, ministrijas ieskatā, pašvaldību saistošajos noteikumos noteiktie nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi var gan mainīties, gan saturēt priekšnosacījumus šo atvieglojumu saņemšanai.” Sakiet, ko jūs, nu, ministrija šajā gadījumā saprot ar vārdiem „nodokļu atvieglojumi ir izņēmums no vispārējā nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas režīma”?

S. Liepa.

Paldies. Mēģināšu, tātad, īsi un konkrēti. Kā jau es vairākas reizes jau esmu minējusi, kāds izklausās tas pilnvarojums, kas dots pašvaldībai likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” – pašvaldības ir tiesīgas. Tātad tikpat labi pašvaldības var neizdot saistošos noteikumus un nenoteikt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus, nu tad,

izņemot tos, kas likumā jau ir noteikti. Tieši šādā vienkāršotā veidā mēs saprotam, ka tas ir izņēmums, jo, tāpat, nozares normatīvais akts ir jau to jautājumu pēc būtības noregulējis. Viņš ir pateicis gan nekustamā īpašuma nodokļa likmes saskaņā ar likumu, gan atvieglojumus. Līdz ar to, ja pašvaldības, protams, izmanto šīs tiesības un izdod šādus noteikumus, nu tas ir izņēmums, mūsaprāt, ir izņēmums no nodokļu maksāšanas kārtības.

A. Stucka.

Un man pēdējais jautājums. Sakiet... Es varbūt paprasīšu nedaudz savādāk kā godātā tiesa uzdeva to jautājumu. Tāpat vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministram ir tiesības gadījumā, ja pašvaldības saistošie noteikumi un attiecīgs saistošo noteikumu punkts ir prettiesisks, apturēt šo saistošo noteikumu vai saistošo noteikumu punktu darbību, tai skaitā, novērtējot to, kas šobrīd notiek Satversmes tiesā, vai jūs redzat par nepieciešamu ministram ieteikt izdot šādu rīkojumu par šo saistošo noteikumu attiecīgā punkta darbības apturēšanu?

S. Liepa.

Jā, paldies par jautājumu. Es gan teiktu, viņš ir nedaudz nekorekts – prasīt tagad šādā griezumā to viedokli. Bet ministra tiesības, protams, arī tai gadā, kā es minēju, kad šis jautājums bija aktualizējies, tā informācija, protams, ka bija pieejama, un informācijas aprīte iestādē jau, protams, notiek, un attiecīgi ministrs rīkojumu izdod, kā jau es teicu, ja ir iespējams viņu izdot argumentētu, pamatotu. Un arī es par pārraudzības veikšanu iepriekšējos gados īsi pieminēju. Bet, protams, Satversmes tiesas spriedums un tajā paustās atziņas viennozīmīgi tiks ņemtas vērā attiecībā arī nu uz visu citu pašvaldību saistošajiem noteikumiem šai jautājumā.

A. Stucka.

Paldies.

A. Laviņš.

Vai citi jautājumi vēl būs? Jā.

M. Pilmanis.

Nebūs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies. Liepas kundze, paldies jums par dalību tiesas sēdē un sniegtajām atbildēm. Gan jums, gan arī Biruma kungam novēlēšu, lai jauka šī diena! Paldies.

Labi. Vaicāšu Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības domes pārstāvjiem, vai varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības?

A. Stucka.

Jā, godātā tiesa, paldies, varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības.

A. Laviņš.

Paldies. Pabeidzam lietas izskatīšanu pēc būtības.

Un šobrīd pārējam pie tiesu debatēm. Un, ņemot vērā, ka iepriekšējā reizē es lūdzu, ka būt gataviem izteikties debatēs, tad bez atsevišķa pārtraukuma izsludināšanas šajā brīdī pārējam pie tiesu debatēm. Un 30 minūtes tiek piešķirtas jums kā pieteikuma iesniedzējiem, lai debatēs kopsavilktu tās domas, ko jūs vēlaties darīt zināmu tiesai.

Stuckas kungs, es saprotu, ka jūs sāksiet debašu runu, ja? Bet ņemiet, lūdzu, vērā, ka 30 minūtes ir visiem trim pārstāvjiem. Laiku sadaliet paši! Paldies. Vārds jums!

A. Stucka.

Jā, paldies, godātā tiesa! Vai es drīkstu ar jūsu atļauju, ka debašu runu es teikšu sēžot, lai kustinot ekrānu, nerodas traucējumi?

A. Laviņš.

Jā, jā. Paldies, cieņas apliecinājumu esam saņēmuši, paldies. Lūdzu!

A. Stucka.

Jā, tā tad... Paldies, godātā tiesa! Tātad, novērtējot lietas materiālus, kā arī noklausoties pieaicināto personu sniegtos paskaidrojumus un atbildes uz papildus uzdotajiem jautājumiem, Jūrmalas dome var secināt, ka tai ir ievērojama rīcības brīvība izdot saistošos noteikumus, lai tiktu nodrošināta pašvaldības autonomo funkciju izpilde. Tostarp arī saistošos noteikumus par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu noteikšanu, kuru saturs ir vietējās nodokļu politikas jautājums. Tātad šis ir šis īpašais nodokļu režīms, uz ko balstoties Jūrmalas pašvaldības dome var plānot, kā izpildīt no nodokļu likumiem izrietošos nosacījumus.

Tātad lietā nav strīda, ka dome ir tiesīga brīvi noteikt nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju kategorijas, kurām pienākas atvieglojumi, pielāgojot tos savas administratīvās teritorijas iedzīvotājiem. Tas izriet arī no Saeimas sēžu stenogrammām, kad deputāti debatēja par pašvaldības tiesībām izdot šādus saistošus noteikumus, paredzot tām plašu rīcības brīvību vietējo vajadzību apmierināšanai. Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” otrās daļas 2. punkts viennozīmīgi paredz, ka pašvaldība var piemērot teritorijas attīstības un teritorijas sakārtošanas principu, saskaņā ar kuru

pašvaldība izmanto nodokļu atvieglojumus, lai veicinātu savu teritorijas attīstību un tās sakārtošanu, kas ietver arī pilntiesīgu vietējās kopienas locekļu skaita palielināšanu, ievērojot arī atbildīga budžeta plānošanas principu, kas izriet no pašvaldības principa būtības.

No lietas materiāliem var secināt, ka tieši Jūrmalas pašvaldības attīstības un teritorijas sakārtošanas principa piemērošana ir bijusi pamatā apstrīdētās normas pieņemšanai, pašvaldībai plānojot savas teritorijas attīstību, kas izriet arī no subsidiaritātes principa, par ko detalizētāk es runāšu savā debašu runas turpinājumā.

Tātad Satversmes tiesa ir vērtējusi nodokļu likumu normas, formulējot svarīgas atziņas, no kurām var izsecināt arī pašvaldības rīcības brīvības robežas. Piemēram, Satversmes tiesa ir secinājusi, ka likumdevējam ir tiesības pēc sava ieskata, ievērojot samērīguma principu, noteikt nodokļu aprēķināšanas, ieturēšanas un maksāšanas kārtību un termiņus, kā arī nodokļu maksātāju un nodokļu administrācijas tiesības, pienākumus un atbildību. Savukārt pašvaldību tiesības regulēt ar nodokļiem saistītos jautājumus izriet no likumiem, tostarp arī saistībā ar nekustamā īpašuma nodokli, kas aprobežojas ar pašvaldību tiesībām lemt par nodokļa likmēm un atvieglojumiem, ievērojot vietējo iedzīvotāju vajadzības, par ko tika diskutēts arī šajā lietā. Attiecīgi saskaņā ar likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli” pašvaldības nosaka nekustamā īpašuma nodokļa likmes vai likmju diapazonu vai arī gadījumā, ja to nenosaka, tad tās izriet no likuma. Tātad saistībā ar Jūrmalas pašvaldības saistošajiem noteikumiem, tātad, šīs nodokļa likmes izriet no likuma, un neviens ar šīm nodokļa likmēm netiek diskriminēts ne pēc pilsonības, ne arī pēc citiem nosacījumiem.

Vienlaikus dome ar apstrīdēto normu nav arī centusies pārformulēt nodokļa maksātāja definīciju, neizmainot to subjektu loku, kuriem ir pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli, ko šajā lietā ir pareizi secinājusi arī Saeimas pārstāve. Domes rīcība, nosakot nodokļa atvieglojumus, izriet no izpratnes, ka šādi saistošie noteikumi ir tikai fakultatīvs juridisks un fiskāls instruments, kas var arī nebūt atšķirībā no paša nodokļa un no likmes. Šie saistošie noteikumi nekādā veidā neietekmē pašu pienākumu maksāt nekustamā īpašuma nodokli. Tātad šo atziņu apliecināja arī Vides aizsardzības reģionālās attīstības ministrijas pārstāve šajā tiesā, pasakot, ka tā ir tāda brīva rīcība no pašvaldības puses – var izdot un var arī neizdot.

Tāpat lūdzam ņemt vērā arī to, kas izriet no lietas materiāliem, ka visiem nekustamā īpašuma nodokļa maksātājiem Jūrmalas pašvaldībā nodoklis tiek aprēķināts pēc vienotiem kritērijiem, neņemot vērā ne deklarēšanās faktu, ne pilsonību, ne rezidenci vai kādus citus faktorus, tādējādi arī nepieļaujot nodokļu maksātāju diskrimināciju. Kā jau es teicu savā uzdotā jautājumā, tātad visi kritēriji ir vienvērtīgi, tai skaitā gan pilsonība, gan deklarēšana, gan rezidence. Tātad pašvaldība nevēlas un necenšas nevienu diskriminēt pēc pilsonības kritērija, bet to dara ar noteiktu leģitīmu

mērķi, ievērtējot tai skaitā arī samērību.

Tātad, pievērsoties tieši pašvaldības tiesībām izdot saistošos noteikumus par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, šeit droši vien ir jāskatās uz likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5. pantu, kurā ir noteiktas nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju kategorijas, kurām atvieglojumus piemēro saskaņā ar likumu. Tās ir trūcīgās, maznodrošinātās personas, daudz bērnu ģimenes, politiski represētās personas. Par to ir lēmusi Saeima. Savukārt no šā likuma panta trešās daļas pirmā teikuma izriet, ka papildus tam pašvaldība var izdot saistošos noteikumus, tātad papildus tam. Tātad sākotnēji lemj Saeima, par visu pārējo lemj pašvaldība. Un attiecīgi pašvaldība var paredzēt saistošos noteikumus nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus atsevišķām kategorijām 90, 70, 50 vai 20 procentu apmērā no nekustamā īpašuma nodokļa summas. Turklāt likumā „Par nodokļiem un nodevām” nav noteiktas nodokļu maksātāja vispārējās tiesības pretendēt uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, tas izriet no pašvaldību saistošajiem noteikumiem. Proti, no šā likuma 16. panta pirmās daļas 1. punkta izriet, ka nodokļu maksātājam ir tiesības izmantot, uzsveru, likumos noteiktos nodokļu un nodevu atvieglojumus. Tātad likumos noteiktos, nevis pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktos.

Arī Satversmes tiesa lietā Nr. 2003-23-1, novērtējot pašvaldību saistošo noteikumu juridisko būtību, kas būtu novērtējams kopsakarā arī ar šajā lietā vērtēto apstrīdēto normu, ir secinājusi, ka funkciju izpildes nodrošināšanai likums neuzliek pašvaldībai pienākumu izdot saistošos noteikumus, kā arī katra pašvaldība autonomi var noteikt kārtību, kādā attiecīgā funkcija jāveic. Tātad šī sprieduma 8. punkts. Lietā pieaicinātās personas neapšaubīja, ka pašvaldību saistošo noteikumu par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem paredz izņēmumus no vispārējās nodokļa maksāšanas kārtības, to atzina visi, nu izņemot Tukača kungu, viņam šāds jautājums netika uzdots, ko nosaka nodokļu likumi, pielāgojot to regulējumu attiecīgās vietējās kopienas interesēm, savādāk šādiem saistošajiem noteikumiem arī nebūtu jēgas. Lietā arī tika pieminēti nosacījumi, kādus vajag ievērot, ja tiek paredzēti nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi, kas atbilst arī valsts pozīcijai par labu nodokļa atvieglojumu noteikšanas kārtību.

Attiecīgi ir šis Valsts kontroles 2019. gada ziņojums, par ko jau es runāju paskaidrojumos šīs tiesas sēdes sākumā, no kura izriet nosacījumi, ka ar nodokļu atvieglojumiem var ietekmēt kādas valsts teritorijas attīstības tempus. Šajā gadījumā „kāda valsts teritorija” – tā ir Jūrmalas pašvaldības administratīvā teritorija, kā arī nodokļu atvieglojumi ir izņēmumi no vispārējās kārtības, kas nav saistīti ar šiem pamatnoteikumiem saistībā ar nodokļu piemērošanu. Tāpat Valsts kontrole ir norādījusi, ka nodokļu atvieglojumiem ir jābūt pārdomātiem un vērstiem uz konkrētu valsts mērķu sasniegšanu un prioritāšu īstenošanu. Šajā gadījumā droši vien to

attiecinot arī uz pašvaldību, un valstij, ieviešot vai atceļot kādus nodokļu atvieglojumus, jābūt skaidrībai gan par konkrēto labumu, ko šāds atvieglojums sniedz sabiedrībā, gan arī par visiem citiem no tā izrietošajiem nosacījumiem.

Tātad no lietas materiāliem varam secināt, ka Jūrmalas pašvaldības dome šos Valsts kontroles nosacījums pilnībā ievērojusi. Tas izriet arī no turpmāk sniegtā skaidrojuma tieši par apstrīdētās normas leģitīmo mērķi un samērīguma principu izvērtējumu. Tātad Jūrmalas pašvaldības saistošie noteikumi „Par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtību” bija pārdomāti un vērsti uz konkrētu mērķu sasniegšanu un politisko prioritāšu īstenojumu. Domei bija pilnīgi skaidrs tas labums, kas ar apstrīdēto normu tiek paredzēts Jūrmalas vietējai kopienai. Tāpat Jūrmalas pašvaldības dome arī uzskata, ka tai bija pietiekams pamats un svarīgi iemesli apstrīdētajā normā piemērot pilsonības kritēriju vai tādējādi grupēt nodokļu maksātāju kategorijas.

Tātad vairākas reizes arī šajā Satversmes tiesas lietā tika pieminēta Satversmes tiesas iepriekšējā prakse saistībā ar to, ka šis pilsonības kritērijs ir izmantojams normatīvajos tiesību aktos, bet attiecīgi ir jānorāda svarīgi iemesli lai atšķirīga attieksme, kas pamatota uz personas pilsonību, tiktu atzīta par saderīgu ar starptautiskajiem tiesību aktiem. Un, kā jau es teicu, domei bija šādi svarīgi iemesli, proti, gan leģitīms mērķis, gan arī tika ievērots samērīguma princips. Tātad no Satversmes tiesas prakses arī izriet, ka ikviena pamattiesību ierobežojuma pamatā ir jābūt objektīviem apstākļiem un argumentiem, kādēļ tas vajadzīgs. Attiecīgi šādam ierobežojumam ir jābūt noteiktam svarīgu interešu, leģitīma mērķa labad.

Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka apstrīdētajai normai ir leģitīms mērķis, kā arī to pamato gan objektīvi apstākļi, gan racionāli argumenti, kas izriet gan no domes atbildes rakstā rakstītā, gan no sniegtajām atbildēm uz Satversmes tiesas papildus uzdotajiem jautājumiem, kā arī no šobrīd sniegtā paskaidrojuma, jo dome var objektīvi secināt, ka no likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.¹ panta, kas paredz nekustamā īpašuma nodokļa likmju atvieglojumu noteikšanas principus pašvaldību saistošajos noteikumos, otrās daļas 2. punkta izriet, ka pašvaldību saistošajos noteikumos par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojuma noteikšanu piemēro teritorijas attīstības un teritorijas sakārtošanas principu, tādējādi sekmējot savas teritorijas attīstības veicināšanu un sakārtošanu. Un teorijā ir atzīts, ka pašvaldībai ir tiesības plānot savu attīstību ne tikai no tās teritorijas attīstības skatupunkta, bet arī visās citās attīstības perspektīvu dimensijās, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību, tikumību, ko var panākt arī ar saistošo noteikumu regulējuma palīdzību, tostarp pieņemot apstrīdēto normu.

Attiecīgi Jūrmalas pašvaldības domes apstrīdētās normas leģitīmais mērķis ir saskaņā ar pilsonības kritēriju izveidot īpašu nodokļu režīmu, ko kolēģi gan no

VARAM, gan no Finanšu ministrijas atzina par iespējumu, kas paredz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus domes īpaši mērķētām pašvaldības iedzīvotāju grupām, kuras ir deklarējušās Jūrmalas administratīvajā teritorijā ar savu pamata dzīvesvietu. Šāda tiesību norma veicināja pašvaldības iedzīvotāju skaita palielināšanos un no tā izrietošo iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu palielinājumu pašvaldības budžetā, līdz ar to nodrošinot arī papildus finansējumu pašvaldību autonomās kompetences izpratnē. Tieši šāds apstrīdētās normas leģitīmais mērķis, kā arī šā mērķa sasniegšanas novērtēšanas rezultatīvie kritēriji un rādītāji izriet arī no Jūrmalas pašvaldības domes attīstības plānošanas dokumenta – Jūrmalas attīstības stratēģijas 2010.–2030. gadam, kas paredz Jūrmalas pašvaldības apņemšanos, pirmkārt, mērķēti palielināt pašvaldības deklarēto iedzīvotāju skaitu (stratēģijas 49. lapa), otrkārt, palielināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, vienlaikus stabilizējot un padarot efektīvāku pašvaldības nekustamo īpašumu nodokļu politiku, vienlaikus nepieļaujot krasu nekustamā īpašuma nodokļa pieaugumu. Tas izriet no stratēģijas 45. lapas „Pasākums U8”.

Tādējādi apstrīdētā norma paredz gan konkrētu mērķa sasniegšanu, ir balstīta uz objektīvu sākotnējo situācijas izvērtējumu par nepieciešamo Jūrmalas vietējās kopienas kvantitatīvajām un kvalitatīvajām rādītāju izmaiņām, un tā bija salāgota ar precīzi novērtējamiem kritērijiem, lai varētu izmērīt sasniedzamo mērķi, kas acīmredzami atbilst arī Valsts kontroles metodikai, kā ir pareizi jāvērtē nodokļu atvieglojums. Turklāt šī domes apņemšanās ir acīmredzami saistīta gan ar Latvijas Republikas Satversmes 101. pantu, gan ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas preambulu un 3. pantu, kurā ir noteiktas pašvaldības pārvaldības tiesības, paplašinot pilntiesīgo Jūrmalas vietējās kopienas locekļu skaitu. Apstrīdētā norma stimulē Jūrmalas pašvaldības pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuri ir trešo valstu pilsoņi, kļūt par Latvijas valsts pilsoņiem, iegūstot pilnu pašvaldības tiesību apjomu. Domei ir zināmi gadījumi, kad tas tiešām tā ir noticis. Respektīvi, ka norma ir sasniegusi šo leģitīmo mērķi.

Papildus tam gan pēc sākotnējās, gan apstrīdētās normas pieņemšanas Jūrmalas pašvaldībā ir palielinājies deklarēto iedzīvotāju skaits, ienākuma nodokļa ieņēmumi no iedzīvotājiem ir palielinājušies, kā arī ierobežots nekustamā īpašuma nodokļa pieaugums. Savukārt tas apliecina domes rīcības pareizību, izvēloties tieši šādu mērķi. Kā jau tas minēts arī paskaidrojumos, tad Jūrmalas attīstības stratēģijā ir izklāstīta Jūrmalas pilsētas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze, šīs stratēģijas 7.–10. lapā, kur ir minēti jau manis iepriekš pieminētās problēmas, ka Jūrmalai ir izstiepta pilsētas teritorija un iedzīvotāju izvietojums, sezonālās problēmas, ko ietekmē pastāvīgo iedzīvotāju trūkums, augstas nekustamo īpašumu cenas, iedzīvotāju skaita un pašvaldības budžeta samazināšanās. Tā bija situācija uz 2010. gadu. Pie iespējām, starp citu, bija norādīta nepieciešamība Jūrmalā plaši iesaistīt sabiedrību un plānot pilsētu

atbildību, kas paredz arī tātad šo pašvaldības vietējās kopienas locekļu skaita palielināšanu. Tādējādi šīs apstrīdētās normas pieņemšanas gaitā, pirmkārt, tika īstenoti centieni panākt lielākus iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, kas ir būtiskākais pašvaldību ieņēmumu avots, vēl arī piebilstot, ka pašvaldību rīcībā nav citu fiskālās ietekmes instrumentu, jo nodokļu ieņēmumi ir būtiskākais pašvaldību finanšu avots. Tāpēc tie tika izmantoti kā iedarbīgākie vietējās politikas instrumenti būtiskas ietekmes īstenošanai. Tādēļ arī tika izveidots šis īpašais nekustamā īpašuma nodokļu režīms, kura mērķis ir stimulēt iedzīvotāju skaita pieaugumu un pašvaldības ieņēmumu palielinājumu.

Otrkārt, tika ņemts vērā ievērojams Jūrmalas pašvaldības iedzīvotāju skaita samazinājums, kas ietekmē pašvaldības centienus panākt to, ka arvien vairāk pašvaldības pastāvīgo iedzīvotāju, kas tai skaitā ir Krievijas un citu trešo valstu pilsoņi, kuri var būt lojāli Latvijas valstij, kļūtu par Latvijas pilsoņiem ar pilnu tiesību aptveri piedalīties pašvaldības darbā, kā arī palielināt tādu pašvaldības iedzīvotāju skaitu, kuriem ir lieli ienākumi, kuri, bez šaubām, ir šo normā minēto valstu pilsoņi un Latvijas nepilsoņi. Tātad, treškārt, tika nodrošināta Jūrmalas kopējās vietējās kopienas vajadzību aizsardzība, kas izrietēja no stratēģijā fiksētajiem pašvaldības mērķiem, kuri tika apspriesti ar pašvaldības iedzīvotājiem. Ceturtkārt, tika vērtēta nekustamā īpašuma vērtības nepamatotā palielināšanās, lai panāktu spekulatīvu darījumu skaita samazinājumu. Un, piektkārt, tika panākta arī vērtību orientācijas maiņa no austrumiem uz rietumiem, cenšoties Jūrmalas vietējā kopienā pēc iespējas piesaistīt tāds iedzīvotājus, kuri pārstāv tieši rietumus.

Līdz ar to Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka apstrīdētās normas pieņemšanai bija leģitīms mērķis. Vienlaikus šīs normas tiesiskais regulējums ir samērīgs, un tam ir paredzēti kompensējoši pasākumi tām iedzīvotāju grupām, kuru tiesības ir objektīvi ierobežotas, kas izriet gan no iepriekš minēto faktoru izvērtējuma, gan arī visa tā cita, kas pamatoja tieši šādas normas pieņemšanu. Un, runājot par samērīguma principa izvērtējumu, tātad saistībā ar apstrīdētajā normā izvirzīto mērķi, ir nodrošināts gan Jūrmalas vietējās kopienas locekļu skaita palielinājums, gan iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pašvaldību budžetā palielinājums, gan mērķēts atbalsts Jūrmalas vietējās kopienas daļai, kurai tas visvairāk ir nepieciešams, gan spekulatīvu darījumu ar nekustamiem īpašumiem samazinājums, novēršot būtiskas nekustamā īpašuma nodokļa svārstības, salāgotas ar pašvaldības politikas plānošanas dokumentu. Pašvaldības rīcībā nav tādu alternatīvu līdzekļu, ar kuriem leģitīmo mērķi varētu sasniegt tādā pašā kvalitātē.

Lietas gaitā tika arī paskaidrots, ka Jūrmalas dome bija izveidojusi īpašu darba grupu iespējamu alternatīvu līdzekļu apzināšanai, secinot, ka visi citi līdzekļi ir neefektīvi, jo neļauj sasniegt leģitīmo mērķi, vai viņi pārlietu dārgi, atgādinot, ka

pašvaldībai savs budžets ir jāplāno atbildīgi un efektīvi. Nu un vienlaikus labums, ko sabiedrība gūst no apstrīdētās normas mērķu sasniegšanas, ir lielāks nekā ierobežojums, ko apstrīdētā norma nosaka tām personām, kurām nepienākas nodokļa atvieglojumi, vēl arī piebilstot, ka ieguvumus no apstrīdētās normas iegūst visi Jūrmalas pašvaldības iedzīvotāji, tostarp arī tās personas, kuru tiesības apstrīdētā norma ierobežo, kas izriet no iekasētajiem finanšu līdzekļiem, kas tiek izlietoti autonomo funkciju izpildei. Šeit atgādinot jau iepriekš minēto, ka pašvaldībai tas izmaksā apmēram 300000 eiro, proti, ja paredzētu nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus, neievērtējot pilsonības kritēriju, tad tas maksātu viena bērnudārza uzturēšanu.

Tāpat lūdzam tiesu arī izvērtēt, ka Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumos Nr. 780 „Noteikumi par pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda ieņēmumiem un to sadales kārtību 2024. gadā” ir norādīta informācija par valsts plānotajiem ieņēmumiem no nekustamā īpašuma nodokļa, un no kuriem secināms, ka, ja neņem vērā Rīgu, tad Jūrmala ir tā pašvaldība, kur ir prognozētie vislielākie nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi. Tas attiecīgi arī nozīmē, ka pašvaldības iedzīvotājiem ir arī vislielākie nekustamā īpašuma nodokļa maksājumi. Turklāt salīdzinājumā ar citām valstspilsētām šie ieņēmumi ir vairākas reizes lielāki. Citām tie ir ap trīs miljoniem, Rēzeknei, piemēram, viens miljons, Jūrmalai – nepilni 10 miljoni. Un Jūrmalas pašvaldība, ievērojot sociālās atbildības principu, visām personām ir piemērojusi likumā noteiktās minimālās nekustamā īpašuma nodokļa likmes, proti, nevienai personai nav lielāka vai savādāka nekustamā īpašuma nodokļa likme. Noteiktos apstākļos, ja iestājas priekšnoteikumi, atvieglojumi tiek piešķirti pašam nekustamā īpašumam objektam, neatkarīgi no tā, kas ir īpašnieks. Līdz ar to arī trešo valstu pilsoņiem noteiktos gadījumos ir tiesības saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus.

Tāpat ir jāņem vērā, ka termins „deklarētā dzīvesvieta” ir atšķirīgs starp vietējiem iedzīvotājiem un ārvalstniekiem. Mums, Latvijas iedzīvotājiem, tas ir pienākums būt sasniedzamiem attiecībās ar valsti, ko nosaka dažādas tiesības un pienākumi. Ārvalstniekiem savukārt šī izpratne ir savādāka, viņi var nemaz nebūt sastopami Latvijā, bet šī deklarētā dzīvesvieta ir saistīta ar uzturēšanās atļauju saņemšanu. Tai skaitā arī, ja paskatās, piemēram, formu, ko viņi aizpilda, ja ir nepieciešams saņemt termiņuzturēšanās atļauju, tad te ir norādītas divas dažādas ailes, kurās, tāpat, šim pretendētājam, saņemot uzturēšanās atļauju, jānorāda gan dzīvesvietas adrese ārvalstīs, tāpat prezumējot, ka viņš dzīvos ārvalstīs, gan arī paredzamā dzīvesvietas adrese Latvijā. Tāpat tā ir forma, anketa uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai. Tas nozīmē, ka var iegādāties nekustamo īpašumu, bet, piemēram, pusgadu dzīvot ārvalstīs un sajusties piederīgs Jūrmalas vietējai kopienai, kam Jūrmalas pašvaldībai negribētos piekrist.

Te ir jāpiebilst, ka Krievijas un citu trešo valstu pilsoņu, kuri ir Jūrmalas pašvaldības pastāvīgie iedzīvotāji, tiesības netiek ierobežotas, jo Jūrmalas pašvaldība viņiem nav noteikusi atšķirīgu nodokļu likmi, nemainot nodokļu maksāšanas pamatprincipus. Protams, Jūrmalas pašvaldības domei ir zināms arī šis sociālās atbildības princips, bet viņš ir ticis pilnībā ievērots, par ko var pārliecināties šo saistošo noteikumu 6.¹ punktā, kur ir normas tieši par trūcīgajiem un maznodrošinātajiem. Vienlaikus Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka ir izveidota laba sociālās palīdzības un pakalpojumu sistēma, kas paredz kompensējošos pasākumus, tai skaitā Krievijas un citiem trešo valstu pilsoņiem, kuriem nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi nepienākas. Nekādas problēmas viņiem šos sociālos pabalstus nav saņemt, nav ierobežojumu saņemt, tostarp, ja viņš nonāk krīzes situācijā, vai viņam ir nepieciešams mājokļa pabalsts, lai varētu samaksāt nekustamā īpašuma nodokli. Šajā gadījumā pilsonības kritērijs pilnībā netiek vērtēts.

Un tāpat šīs lietas ietvaros tika vērtēta arī dzīvesvietas deklarēšanas prezumpcija, uzskatot, ka tā ir pamatā nosacījumi par personas iekļaušanu attiecīgās vietējās kopienas sastāvā, kas tai automātiski paredz tiesības saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus. Jūrmalas pašvaldības dome šādai pārāk vienkāršotai izpratnei negribētu piekrist, jo uzskata, ka saistībā ar personas piederību vietējai kopienai piemērojami daudz un dažādi nosacījumi, tostarp arī vērtējams pilsonības kritērijs, kam piekrist arī lietā pieaicinātās personas. Turklāt ir pieejams arī Augstākās tiesas prakses par nodokļu tiesību vispārīgiem jautājumiem apkopojums ar nosaukumu „Nodokļu tiesību vispārīgie jautājumi 2005.–2018. gads”, kur ir vērtēts arī starptautiskais aspekts saistībā ar pievienošanas Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijai, gan skaidrots, kādi principi izriet no jēdziena „rezidents” legāldefinīcijas. Un tai skaitā Augstākā tiesa ir norādījusi, ka saistībā ar šo rezidenta legāldefinīciju ir jāvērtē, ka rezidences noteikšana nevar balstīties tikai uz teritorialitātes principu.

Tāpat kā viens no kritērijiem būtu strikti izvērtējams personas nodoms apmesties attiecīgajā valstī uz dzīvesvietu pastāvīgi, un laika posms, kas ataino personas vēlmi apmesties šajā dzīvesvietā uz ilgstošu, nepārtrauktu laika posmu. Tāpat būtiski ir noteikt, kur personai ir ciešākas personiskās un ekonomiskās intereses, kā arī var tikt ņemti vērā tādi kritēriji kā ģimenes atrašanās vieta, sociālās, politiskās un kultūras aktivitātes, iespējamā piederošā īpašuma atrašanās vieta. Un šajā gadījumā atsauce ir uz Augstākās tiesas 2016. gada 12. decembra spriedumu lietā Nr. SKA-739/2016 8. punktu, kur ir skaidrotas, tāpat, šīs iespējas pielāgot vietējo vajadzību, ko Jūrmala arī ir redzējusi kā izpildāmu saistībā ar pilsonības kritēriju. Un arī tiesa ir skaidrojusi likuma „Par nodokļiem un nodevām” 14. panta otrās daļas 1. punkta saturu, skaidrojot, kas ir šī fiziskā persona, un tai skaitā novērtējot personas pastāvīgās dzīvesvietas kritēriju. Un ir secinājusi, ka personas pastāvīgā dzīvesvieta ir nosakāma,

ņemot vērā visus konkrētā gadījumā pastāvošos faktiskos apstākļus, tai jāievēro personas profesionālās un personiskās saites attiecīgajā vietā un šo saišu ilgums, personas personisko un profesionālo saišu novērtējuma ietvaros ir jāņem vērā visi nozīmīgie fakti, īpaši personas un tās ģimenes locekļu fiziskā klātbūtne un dzīvesvietas esība, profesionālo darbību veikšanas vieta un ar īpašumu saistītu interešu situācija, pēc būtības aicinot uz to skatīties plašāk, ko ir darījusi arī Jūrmala.

Jūrmalas pašvaldības dome lūdz Satversmes tiesu ņemt vērā faktu, ka tā nevēlas piešķirt nodokļu atvieglojumus tikai tāpēc, ka attiecīgā persona ir deklarējusies Jūrmalas administratīvajā teritorijā. Dome arī uzskata, ka tai ir jāpiemēro visi iespējamie tās rīcībā esošie juridiskās ietekmēšanas instrumenti, lai panāktu, ka attiecīgās personas sevi tiešām saista ar Jūrmalas vietējo kopienu, ko nodrošina pilsonības kritērijs, kas izriet no lietā esošajiem pierādījumiem par apstrīdētās normas efektivitāti, vienlaikus nodrošinot sociālo atbalstu tiem, kuriem tas ir nepieciešams.

Nu un pašā debašu nobeigumā varbūt arī neliels skatījums, redzējums par to, ko tad nozīmē šī pašvaldību pazīme – vietējie iedzīvotāji, jo Satversmes tiesa savā iepriekšējā praksē ir vērtējusi gan teritorijas kritēriju, gan ievēlējamības kritēriju, gan vērtējusi dažādu funkciju izpildi, bet saistībā par vietējo iedzīvotāju saturu varbūt savos skaidrojumos ir bijusi līdz šim tāda pietiekami lakoniska. Un šajā gadījumā, vismaz kā Jūrmalas pašvaldības dome skatās uz šo jēdzienu jeb šo pazīmi, tad Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka pašvaldība primāri rūpējas par saviem iedzīvotājiem, tostarp arī tiem pēc vajadzības piešķirot nodokļu atvieglojumus. Un, protams, kad šī pazīme, viņa izriet šobrīd no Pašvaldību likuma 2. panta pirmās daļas, kur ir akcentēta šī pazīme – savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses. Vienlaikus šī pazīme pēc būtības ietver sevī no pašvaldības principa satura izrietošo pašvaldību organizatorisko garantiju atbildīgi rūpēties par savām iedzīvotāju interesēm, kas ietver arī domes lemlšanas tiesības par noteiktam mērķim pielāgotu nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumu piešķiršanu.

Attiecīgi Jūrmalas dome var secināt, ka jēdziens „iedzīvotājs” tiek lietots dažādos tiesību aktos, ieskaitot Satversmi un Pašvaldību likumu, un parasti to lieto loģiskā saistībā ar citiem jēdzieniem, piemēram, „pilsonis”, „pašvaldības iedzīvotājs”, „vietējās kopienas loceklis”, piešķirot tam dažādas nozīmes atbilstoši attiecīgi pastāvošajām tiesiskajām attiecībām. Tādēļ jēdziens „pašvaldības iedzīvotājs” ir juridisks jēdziens ar augstu abstrakcijas pakāpi, bet tā satura un apjoma noteikšana, kā arī objektīvu pazīmju uzskaitījums pašvaldības domes kompetencei piekrītošs jautājums. Līdz ar to Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka, interpretējot šo jēdzienu, tā var grupēt savas administratīvās teritorijas iedzīvotājus atbilstoši dažādiem kritērijiem, ieskaitot arī pilsonības kritēriju. Turklāt apstrīdētajā normā tam ir bijusi saprātīga vajadzība un objektīvs pamatojums, kas izriet no iepriekšminētā. Pašvaldībai

nav jārūpējas par tiem trešo valstu pilsoņiem, kuri iegādājušies nekustamo īpašumu, lai saņemtu termiņuzturēšanās atļauju, kas dzīvo Itālijā, Spānijā, Vācijā vai citās Eiropas Savienības valstīs, bet Jūrmalā atgriežas tikai tad, kad ir jāpagarina atļaujas termiņš. Lietā tā arī netika noskaidrots, kurš ir tas normatīvais tiesību akts, kas paredz pašvaldībai pienākumu šīm personām paredzēt nodokļu atvieglojumus.

Arī tiesību doktrīnā atzīts, ka pašvaldībai tiesības izmantot pilsonības piederību savos lēmumos, pielāgojot to vietējai vajadzībai. Jūrmalas pašvaldības dome uzskata, ka Jūrmalas pašvaldības kā patstāvīgas personu apvienības pastāvēšana ir objektīvi atkarīga no tās deklarēto iedzīvotāju skaita palielināšanās, kas spēj nodrošināt pašvaldības ilgtspēju un finanšu patstāvību. Tādēļ Jūrmalas pašvaldības domes vietējā politika ir vērsta uz tādu pasākumu īstenošanu, lai Jūrmalas administratīvajā teritorijā kā savu pamatdzīvesvietu deklarētu pēc iespējas vairāk Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomiskās zonas valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņi, kā arī Latvijas nepilsoņi, kuri ir orientēti uz rietumvalstu dzīves telpu un tās iedzīvotāju vērtībām, kā arī tiem ir ievērojami ienākumi.

Jūrmalas pašvaldības dome aicina ņemt vērā, ka stipras pašvaldības priekšnoteikums ir tāds pašvaldības iedzīvotāju kopums, kuram piemīt visas pašvaldību pārvaldības tiesības, domei secinot, ka primāri tie ir Eiropas Savienības pilsoņi. Vienlaikus dome var secināt, ka ārējos normatīvos tiesību aktos attiecībā par iedzīvotāju pašvaldības pārvaldības tiesībām tiek konsekventi lietots pilsonības kritērijs, to attiecinot gan uz Latvijas pilsoņiem, gan uz citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, nevis uz Krievijas un citu trešo valstu pilsoņiem, ko dome apstrīdētajā normā ir pilnīgi ievērojusi. Dome redz tieši šo valstu iedzīvotājus kā potenciālos jūrmalniekus. Tas arī pilnībā atbilst gan normatīviem tiesību aktiem, gan arī Satversmes tiesas praksei. Attiecīgi Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversmes 1. pants...

A. Laviņš.

Piedodiet, piedodiet. Satversmes tiesa aicina ņemt vērā piešķirto laiku, kas... es jau tā uzreiz, tikko 30 minūtes noslēdzās, jūs nepārtraucu, bet es saprotu, ka tas papildu laiks, kas ir nepieciešams, ir vēl un vēl, un vēl, un es šajā brīdī gribu tam pielikt punktu. Lūdzu, beidzamais teikums, noslēdziet debašu runu!

A. Stucka.

Ievērojot minēto, lūdzam atzīt apstrīdēto normu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam. Paldies, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad cita lietas dalībnieka debašu runa šajā lietā nav. Līdz ar to es nevaicāšu par replikas tiesībām, vēl tikai informēšu, ka šajā lietā nolēmums tiks pasludināts 11. jūlijā pulksten 12.00 šajā tiesas sēžu zālē.

Paldies vēlreiz par Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības pārstāvju izteiktajiem argumentiem un debašu runu. Paldies.

Tiesas sēdi pasludinu par slēgtu.

A. Ziemele.

Lūdzu visiem piecelties!

Tiesas sēdes sekretāre

Alise Ziemele

Stenogrāfiste

Evija Svikle

*Dokuments parakstīts ar drošu
elektronisko parakstu.*